

Beregnet til

Stiftinga for folkemusikk og folkedans, v/ Styret

Dokument type

Rapport

Dato

Juni, 2018

UTREDNING

FREMTIDIG ORGANISERING AV STIFTINGA FOR FOLKEMUSIKK OG FOLKEDANS

**UTREDNING
FREMTIDIG ORGANISERING AV STIFTINGA FOR
FOLKEMUSIKK OG FOLKEDANS**

INNHALDSFORTEGNELSE

1.	BAKGRUNN OG INNLEDNING	1
1.1	Om Stiftinga for folkemusikk og folkedans (Sff)	1
1.2	Bakgrunn for utredningen	1
1.3	Mandat for utredningen	3
1.4	Datainnsamling og metode	4
1.5	Leserveiledning	6
2.	NÅSITUASJON	7
2.1	Målsetting og formål	7
2.2	Organisasjon	9
2.3	Praksis og måloppnåelse	14
2.4	Fordeler og ulemper ved dagens organisering	20
3.	FREMTIDIG SITUASJON	23
3.1	Dilemmaer og utfordringer	23
3.2	Ulike modeller for fremtidig organisering	26
3.3	Fordeler og ulemper ved alternative modeller	30
3.4	Oppsummering og veien videre	34

FIGURER

Figur 1-1 Forenklet analyseramme	6
--	---

TABELLER

Tabell 2-1 Oppsummert vurdering av nåsituasjon (modell 0)	22
Tabell 3-1 Konsekvenser av modell 1	32
Tabell 3-2 Konsekvenser av modell 2	33
Tabell 3-3 Konsekvenser av modell 3	34

1. BAKGRUNN OG INNLEDNING

1.1 Om Stiftinga for folkemusikk og folkedans (Sff)

Stiftinga for folkemusikk og folkedans (Sff) er en institusjon i Trondheim som har til formål å «fremja, verna og føra vidare norske folkemusikk- og folkedanstradisjonar som eit uttrykk for kulturell identitet og som bærer av særeigne kvalitetar.» Institusjonen hadde i 2017 driftsinntekter på 13,6 mill. kroner. Av dette utgjorde driftstilskuddet fra Kulturdepartementet 12,9 mill. kroner. Stiftinga har åtte fast ansatte. Årsverksinnsatsen i 2017 var 10,7 årsverk.

Sff har sin bakgrunn i Rådet for folkemusikk og folkedans som ble opprettet i 1972 som et rådgivende organ for Kirke- og undervisningsdepartementet. Medlemmene av rådet ble oppnevnt av departementet. Sekretariatet ble lagt til Universitetet i Trondheim og senteret for folkemusikk og folkedans der. Opprinnelig bestod sekretariatet av én person. Mens andre rådgivende organ på kulturfeltet ble avvirket på 1980-talet, fikk Rådet for folkemusikk og folkedans utvidet sin stab og ble mot slutten av tiåret omgjort til en selvstendig stiftelse med et representantskap bestående av alle nasjonale og regionale organisasjoner på feltet. Sekretariatet fikk da navnet Rff-senteret. Representantskapsmøtet valgte styre for senteret og var ellers et rådgivende organ for senteret.

Styringsstrukturen fram til 2005 var slik at «Stiftinga Rådet for folkemusikk og folkedans» hadde Rådet som styrende organ, representantskapsmøtet som valgforsamling og Rff-senteret som utøvende organ. Fra 2005 ble dette endret ved at det ble utpekt et eget styre for Stiftinga. Styret består av fem medlemmer. Tre av disse er oppnevnt av Rådet, én av NTNU og én av de ansatte.

Ifølge vedtektene har Stiftinga i dag «tre organ:

- Ho blir leia av eit eige styre
- Ho har Representantskapsmøtet, som fagleg og rettleiande organ
- Ho har Rådet, som utøverretta, samlande og forvaltande organ

Stiftinga omfattar vidare ei utøvande verksemd, Norsk senter for folkemusikk og folkedans som er underlagt styret.»

Norsk senter for folkemusikk og folkedans (heretter senteret) er et faglig og administrativt organ under stiftinga, som arbeider med forsknings-, arkiv- og formidlingsarbeid for folkemusikk- og folkedansfeltet. Dette har preget senterets arbeid fra starten.¹ De har et tett samarbeid med dansevitenskapsmiljøet ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU) og ligger samlokalisert på Dragvoll i Trondheim. Senteret forvalter også et av Nord-Europas største arkiv for folkemusikk og folkedans og har åtte fast ansatte, samt flere midlertidig ansatte.

1.2 Bakgrunn for utredningen

Dagens organisering av Stiftinga for folkemusikk og folkedans (Sff) har lenge blitt oppfattet som utfordrende og uklar. Over lengre tid har store deler av miljøet og sentrale interessenter i Stiftinga

¹ Fiskvik, Anne Margrete; Stranden, Marit. (2014) *(Re)Searching the Field. Festschrift in Honour of Egil Bakka*. Fagbokforlaget. 2014.

stilt seg spørsmålet om andre organiseringsmåter kan være mer formålstjenlige og bidra til en mer effektiv måloppnåelse. Diskusjonen har særlig vært knyttet til en uavklart rollefordeling mellom Stiftingas fire organer: Styret, Rådet for folkemusikk og folkedans, Norsk senter for folkemusikk og folkedans og Representantskapsmøtet. Enkelte av disse utfordringene har også vært pekt på ved tidligere anledninger, som i Arnestadrapporten fra 2001 og i et notat fra rådets til Representantskapsmøtet 2011. Organiseringen var også tema for et seminar under Representantskapsmøtet 2012.

Flere utviklingstrekk de senere årene har ytterligere aktualisert problemstillingene. Stiftinga har de siste årene fått et redusert ressursgrunnlag på bakgrunn av økte utgifter knyttet til husleie og IT. Med dette utgangspunktet er det behov for å vurdere om organisering og drift av stiftelsen er ressurseffektiv. Samtidig er også samarbeidet med NTNU i form av akkrediterte studieførlop og forskning blitt begrenset som følge av nye krav i studietilsynsforskriften, som fastsatt av NOKUT. Dette har gitt behov for å vurdere alternativer til dagens organisering for å sikre en mer effektiv måloppnåelse i fremtiden.

1.2.1 Om endringer i studietilsynsforskriften

I mange år har det vært tradisjoner for samarbeid mellom en rekke ulike kompetansemiljøer og UH-sektoren om utvikling av utdanningsforlop og gjennomføring av disse. Endringene i studiekvalitetsforskriften begrenser slikt samarbeid ved å stille strengere krav til fagmiljøene som kreves for å drive studiepoengsgivende studietilbud. Hensikten med de nye kravene til fagmiljøene i studietilsynsforskriften er, ifølge NOKUT sin veileder «... å forhindre at det lages for mange spredte og små utdanningstilbud med sviktende rekruttering. [...]». Kravene skal også forhindre at studiene etableres i små og sårbare forskningsmiljøer som mangler den nødvendige stabiliteten for å drive et studium (særlig på master eller doktorgradsnivå). I rundskriv nr. F-03-16² utdyper Kunnskapsdepartementet hensikten med de ulike kravene, og gir utfyllende beskrivelser til hvordan kravene skal forstås.

Sff har hatt en pilot i form av en utøvende bachelorgrad i utøvende folkedans. Det var kun fire studenter som fullførte studieløpet i piloten og i etterkant er det blitt lagt på is. Endringene i studietilsynsforskriften og strukturreformen i UH-sektoren representerer betydelige utfordringer for å få gjenåpnet et slikt studietilbud.

De nye kravene til fagmiljøene innebærer en skjerping av kravene med tanke på kompetansen som kreves for å ha et akkreditert studieførlop. Dette er særlig på mastergrads- og doktorgradsnivå, men også for bachelorprogram og etter- og videreutdanningstilbud. Videre er det blitt fastsatt et krav om at 50 prosent av de faglig ansvarlige skal være tilsatt på institusjonen som tilbyr utdanningen.

² https://www.regjeringen.no/contentassets/ca1552786d754f5b92f06e2f1190ce48/rundskriv-f03_16-studiekvalitetsforskriften-med-vedlegg.pdf

1.2.1.1 Unntaksbestemmelse for tilbud på 30 studiepoeng eller mindre:

Det er også i de nye forskriftene en unntaksbestemmelse for tilbud på 30 studiepoeng eller mindre. Denne lyder som følger:

§ 2-4. Kravet til hovedstilling i § 2-3 (4) første punktum kan fravikes for studietilbud med omfang på 30 studiepoeng eller mindre dersom det gis i samarbeid med eksterne miljøer som driver forskning, kunstnerisk utviklingsarbeid eller faglig utviklingsarbeid på nivå med institusjonens eget fagmiljø. Institusjonen må ha et eget fagmiljø innenfor studietilbudets fagområde eller i tilstøtende fagområde og ha et helhetlig ansvar for studietilbudet.

(Studietilsynsforskriften)

Videre følger det av NOKUT sin veileder en beskrivelse av formålet med unntaksbestemmelsen:

Formålet med denne bestemmelsen er at institusjonene skal kunne tilby spesialfordypninger og videreutdanninger innenfor fagfelt der eksterne miljøer har en spesialkompetanse. Bestemmelsen innebærer at institusjonen kan være ansvarlig for kortere studietilbud med et fagmiljø knyttet til seg hvor mindre enn 50 prosent av studietilbudets fagmiljø har hovedstilling ved den aktuelle institusjonen. Institusjonen er ansvarlig for studietilbudet og skal sørge for at tilbudet er kvalitetssikret i samsvar med bestemmelsene i denne forskriften³

Denne unntaksbestemmelsen åpner for et større bidrag fra et eksternt selvstendig fagmiljø, slik som senteret representerer i dag. Samtidig er det viktig å være klar over at det foreligger relativt strenge vilkår også for denne unntaksbestemmelsen. Disse vilkårene er krav om at (1) det eksterne miljøet må drive forskning eller faglig utviklingsarbeid på nivå med institusjonens egne fagmiljø, (2) at institusjonen må ha et eget fagmiljø innenfor eller tilstøtende studietilbudets fagområde og (3) at institusjonen må ha et helhetlig ansvar for studietilbudet. Det stilles altså fremdeles krav til det eksterne miljøets nivå, institusjonens interne fagmiljø og om at institusjonen har ansvaret for studietilbudet.

1.3 Mandat for utredningen

Med bakgrunn i de utfordringene som er skissert over har Stiftinga for folkemusikk og folkedans (Sff), ved styret, bedt Rambøll om en ekstern utredning av den fremtidige organiseringen av Stiftinga for folkemusikk og folkedans. Utredningen har hatt som formål å gi Stiftinga et bedre kunnskapsgrunnlag for fremtidige valg knyttet til organisering av Stiftinga for å oppnå en mest mulig effektiv måloppnåelse, i tråd med formålet om «.. å fremja, verna og føra vidare norske folkemusikk- og folkedanstradisjonar som eit uttrykk for kulturell identitet og som bærer av særeigne kvalitetar.» (se vedtektene til Stiftinga, formålsparagraf, § 2)». Utrederes prosjektteam

³ https://www.nokut.no/siteassets/akkreditering-hu/17-04127-2_sokerveiledning_akkreditering_studietilbud.pdf

har bestått av to konsulenter fra Rambøll, som igjen har støttet seg på faglig samarbeidspartner Georg Arnestad. Prosjektteamet har arbeidet ut fra følgende overordnede mandat:

Stiftinga for folkemusikk og folkedans ønsker en rapport som evaluerer dagens organisering og måloppnåelse og som kommer med forslag til å forbedre måloppnåelsen gjennom mest mulig effektiv organisering av aktivitetene. Forslagene skal være i form av alternative modeller og en vurdering av fordeler og ulemper for realiseringen av formålet til Stiftinga. Det skal gjennomføres en begrenset mengde datainnsamling i form av intervju, og møter med bestillers referansegruppe.

Fra utlysning/oppdragsbeskrivelse

Prosjektmandatet har videre vært inndelt i to overordnede temaer:

- 1) *Organisering av Stiftinga; oppgavefordeling og rolleforståelse*
- 2) *Relasjon til UH-sektoren og målsetting om realisering av vitenskapelig arbeid (formidling og forskning)*

Disse to temaene har videre hver sine utfyllende underproblemstillinger skissert i mandatet. For det første temaet skulle følgende problemstillinger besvares:

- *Fungerer Rådet for folkemusikk og folkedans godt som samordnende organ for folkemusikk- og folkedansmiljøet, og har de tilstrekkelig frihet til å representere feltet når de er hierarkisk underlagt styret i Stiftinga?*
- *Fungerer Rådet for folkemusikk og folkedans godt som sakkyndig organ og som forvaltningsorgan for myndighetene?*
- *Er det lagt godt nok til rette for arkivvirksomheten, forskning og formidling innenfor dagens organisering? (ses i sammenheng med Stiftingas bredde i aktivitetsområder og ressursgrunnlag/finansiering)*

For det andre temaet skulle følgende problemstillinger besvares:

- *Pek på mulighetene for realisering (både som utfører/leverandør av undervisning og gjennom politisk påvirkning for realisering av tilbud) av akkrediterte studieforløp via nettverk/samarbeidspartnere, og aktuelle institusjoner/miljøer.*
- *Drøft muligheten for en etablering av «senter-modell» (organisatorisk innlemming etter Universitetsloven §1.4) i UH-sektoren eller annet formalisert partnerskap med institusjon i UH-sektoren er formålstjenlig og muligheter og begrensninger for en slik etablering/organisering.*

1.4 Datainnsamling og metode

Datagrunnlaget for denne rapporten var også i betydelig grad definert i mandatet og er med dette grunnlaget basert på en dokumentgjennomgang, samt kvalitative intervjuer og samtaler med 37 sentrale interessenter. Utreder deltok også på representantskapsmøtet som ble holdt våren 2018.

De ulike interessentrollene som skulle dekkes i datainnsamlingen var definert i mandatet, men utreder har gjort et selvstendig utvalg av de informantene det er gjennomført intervju med. I datainnsamlingen er det gjennomført personlige intervjuer, telefonintervjuer, gruppeintervjuer og samtaler med representanter for rådet, styret og senteret i Stiftinga, en rekke representanter for organisasjoner med møterett i representantskapsmøtet, i tillegg til andre utvalgte nøkkelinformanter.

For å sikre åpne og ærlige intervjuer har utreder valgt å anonymisere de enkelte informantene som har deltatt i utredningen. Ettersom det er avgjørende stemmer for fremtidig organisering, refereres det i rapporten til senterledelsen, rådet, styret og feltet/miljøet for å vise de ulike sentrale aktørene. Feltet eller miljøet refererer da til informanter som har møterett ved representantskapsmøtet. Her er det ikke alltid helt sammenfallende synspunkter, slik at «feltets» syn fortrinnsvis er presentert der det gjelder et betydelig flertall av informantene. Ved andre tilfeller presenteres syn fra enkeltinformanter der det kun har vært noen som har vært opptatte av enkelte problemstillinger i intervjuene.

Rapportens utlegning av saksforholdene og dens konklusjoner er det Rambøll som står for. Disse er basert på de overnevnte kvalitative kildene og selvstendige analyser. Ved utvalg av informanter har det vært viktig å innhente perspektiver fra ulike deler av folkemusikk- og folkedansmiljøet. Dermed har vi snakket med informanter i sentrale posisjoner i Sff og informanter som er tilknyttet via representantskapet og har ulike roller i miljøet. De 37 informantene fordelte seg slik:

- 4 medlemmer av styret
- 4 medlemmer av rådet
- 7 representanter fra senteret
- 11 aktive medlemmer av representantskapet
- 7 mindre aktive eller inaktive medlemmer av representantskapet
- 4 øvrige nøkkelinformanter

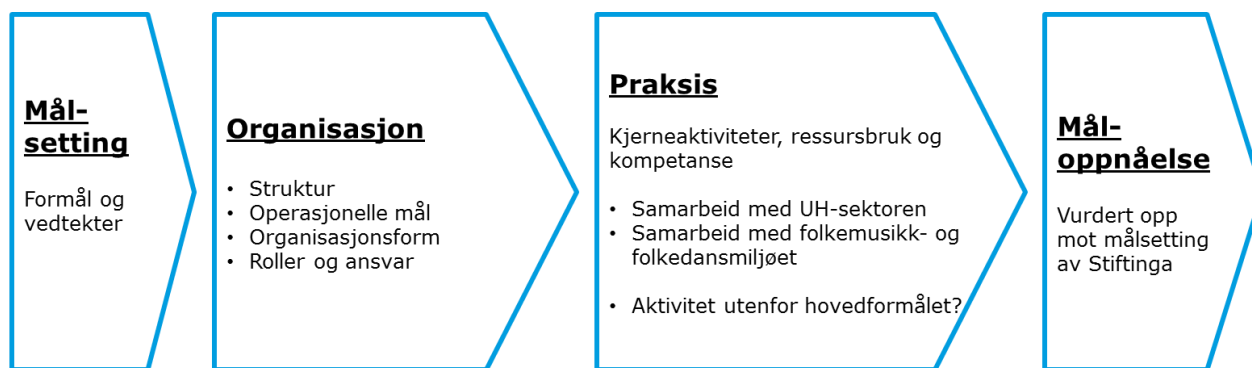
De ulike informantene har hatt ulike perspektiver, synspunkter, interesser og kunnskap om ulike temaer som er belyst i utredningen. Dette har styrt innretningen for intervjuene og vært grunnlag for vår fortolkning av dem. For å videre tydeliggjøre skillet mellom sentrale innspill vi har mottatt og de vurderingene utreder selv har gjort, er slike vurderinger skilt ut i egne avsnitt underveis i kapittel 2.

Informantene har videre blitt oppmuntret til å gi innspill til en fremtidig situasjon for Sff, men de er ikke blitt forelagt de konkrete organisasjonsmodellene vi presenterer i kapittel 3. De ulike informantene har altså ikke hatt anledning til å ta stilling til de ulike modellene i arbeidet med denne rapporten. Konsekvensvurderinger i form av fordeler og ulemper er således basert på informantenes innspill, men står for utreders regning.

Analyseramme

Sentralt for oppdraget har altså vært å undersøke mulighetene for å endre organiseringen for å bidra til en bedre måloppnåelse. Som ramme for analysene våre, har vi delt inn formålet med utredningen inn i fire temaområder; målsetting, organisasjon, praksis og måloppnåelse. Disse temaområdene henger ofte tett sammen, men er viktige for blant annet å skille mellom formell organisering og andre sentrale elementer i en organisasjon som hvilke aktiviteter og kompetanse en har og samarbeid internt og eksternt. Både den formelle organisasjonen og praksisen i den er avgjørende for måloppnåelsen til stiftelsen. Det er grunnleggende også lagt vekt på at måloppnåelsen må vurderes opp mot formålet som er beskrevet i vedtektene. Dette er illustrert i Figur 1-1.

Figur 1-1 Forenklet analyseramme

Temaområdene i figuren over er utgangspunktet for beskrivelsen av nåsituasjonen og inndelingen av kapittel 2 i rapporten. Videre trekkes noen av de samme temaene frem igjen i vurderingen av de fremtidige modellene for organisering av Sff i kapittel 3.

1.5 Leserveiledning

Rapporten består videre av to hovedkapitler. Først gis en beskrivelse av nåsituasjon for Stiftinga, og deretter presenteres mulige fremtidige modeller og fordeler og ulemper ved disse.

Ordliste:

Sff eller *Stiftinga*: Stiftinga for folkemusikk og folkedans.

Rådet: Rådet for folkemusikk og folkedans.

Styret: Styret for Stiftinga for folkemusikk og folkedans.

Senteret: Norsk senter for folkemusikk og folkedans.

Miljøet / Feltet: Ulike aktører med interesser innenfor norsk folkemusikk og folkedans.

Direktøren: Direktør for Stiftinga for folkemusikk og folkedans (daglig leder for senteret).

2. NÅSITUASJON

I dette kapitlet skisseres funn og vurderinger knyttet til nåsituasjonen i Stiftinga for folkemusikk og folkedans (Sff). Funn er gjennomgående basert på dokumentgjennomgang og intervjuer. Vurderingene som presenteres, er basert på det samme materiale, men utreder har her gjort selvstendige vurderinger av dagens situasjon.

2.1 Målsetting og formål

Stiftingas hovedformål er tydelig definert i vedtektene; *Stiftinga for folkemusikk og folkedans vil fremja, verna og føra vidare norske folkemusikk- og folkedanstradisjonar som eit uttrykk for kulturell identitet og som bærer av særeigne kvalitetar.* Dette hovedmålet er videre delt inn i fire delmål:

Samordna innsats: Rådet og representantskapsmøtet skal fungera som reiskap for alle greiner i arbeidet for og med norsk folkemusikk og folkedans slik at kreftene kan samordnast, innsatsen få større tyngde, tilboda kan gjerast meir varierte og ressursane kan utnyttast betre.

Sakkunnskap i offentleg forvaltning: Rådet skal fungera som ein reiskap for offentleg forvaltning i saker som gjeld norsk folkemusikk og folkedans for å sikra representativitet og sakkunnskap.

Vitskapeleg arbeid: Sentret skal dokumentera og granska norsk folkemusikk og folkedans og formidla kunnskapen frå arbeidet.

Kvalitet og breidde i folkemusikk og folkedans: Sentret skal arbeida for auka kunnskap om forståing for norsk folkemusikk og folkedans, for betra utøving og for auka deltaking og interesse.

Delmålene har både som funksjon å konkretisere hovedmålet og fordele oppgaver mellom de ulike organene i Stiftinga. De første to delmålene inneholder oppgaver som rådet fortrinnsvis skal ivareta, sammen med representantskapsmøtet. De siste to delmålene skal i utgangspunktet ivaretas av senteret, samtidig som de skal følge opp vedtak i både styre og råd, samt yte administrative og faglige tjenester til disse to organene.

Det er noe ulike meninger i miljøet og internt i Stiftinga knyttet til forståelsen av de fire ulike delmålene. Når det gjelder samordna innsats, er det mange aktører som knytter dette til en rolle som et politisk talerør for feltet overfor myndigheter og andre. Igjennom dette arbeidet skal en kunne drive politisk påvirkning som igjen kan bedre norsk folkemusikk og folkedans sine vilkår i samfunnet. En slik forståelse av delmålet er særlig uttalt fra nåværende og tidligere rådsmedlemmer. Andre aktører er mer opptatte av at de ulike sektorene som Sff er sammensatt av, har en arena hvor de kan diskutere problemstillinger og utfordringer som angår feltet som helhet. Videre knyttes da rådets rolle i større grad til å bidra til konstruktive diskusjoner i feltet.

De fleste aktørene både i organisasjon til Sff og i feltet for øvrig fremhever folkedans som det viktigste formålet for Stiftinga, men ser da folkedansen i sammenheng med folkemusikken. Begrunnelsen for vektleggingen av folkedans er todelt: For det første har Stiftinga historisk hatt best kompetanse på folkedans og det er her man har gjort mest rent faglig. For det andre handler dette om hvordan de to fordypningene i folkekulturen oppleves å være ivaretatt av andre organisasjoner og institusjoner i samfunnet.

Det fremstår også som et avgjørende formål for Stiftinga å forvalte den kulturarven som er representert i arkivet i Trondheim. Dette arkivet og fagmiljøet som har utviklet seg med det som grunnlag, oppfattes av de aller fleste informantene som det viktigste for Stiftinga å ivareta og forvalte på en god måte fremover.

2.1.1 Finansiering

Kulturdepartementets årlige tildelinger er den viktigste inntektskilden for Stiftinga og stod i 2017 for vel 95 prosent av driftsinntektene til Stiftinga som utgjorde i overkant av 13,5 MNOK. Føringerne fra departementet vil således være vesentlige for Stiftinga. Fortrinnsvis er finansieringen av Sff begrunnet i et mål om et mangfoldig kulturliv med et bredt spekter av stemmer og kulturtilbud. Departementet legger videre noen forutsetninger til grunn for Stiftingas tilskudd, herunder at stiftelsens egeninntekspotensiale skal utnyttes og at stiftelsen måletter virksomheten og utvikler styringssystemer som sikrer høy kvalitet og god ressursutnyttelse.

Tilskuddsmidlene Kulturdepartementet gir Sff, er en rammefinansiering som skal bidra til oppnåelse av de målene stiftelsen har definert. Utover dette er det i prinsippet opp til stiftelsen selv å vurdere hvordan de anser at målene, som definert i vedtektene, ivaretas på en best mulig måte. Departementet ser videre at det er andre virksomheter som står overfor lignende utfordringer med tanke på de nye kravene i studietilsynsforordningen og muligheten for å realisere utdanningstilbud. Så fremt en ny organisering er velbegrunnet med tanke på å oppnå de formålene som danner grunnlaget for tilskuddet, legger ikke departementet detaljerte føringer for hvordan stiftelsen kan organisere seg i fremtiden. Dersom stiftelsen anser at det er formålstjenlig å legge deler av sin virksomhet under en utdanningsinstitusjon, som NTNU, vil ikke dette i seg selv forhindre videre finansiering av stiftelsens formål via staten, men det kan medføre at hele eller deler av finansieringen må overføres Kunnskapsdepartementets budsjett.

2.1.2 Vår vurdering

De målene som er definert i Sffs vedtekter er tydelige, men samtidig er de formulert relativt bredt. For en stiftelse som skal ha et langsiktig perspektiv, kan det være hensiktsmessig med brede mål som gir handlingsfrihet og mulighet til egen operasjonalisering av disse målene. Dette innebærer både prioriteringer mellom de ulike målene og innad i de enkelte delmålene. Samtidig stiller dette betydelige krav til både styring av Stiftinga, samarbeidsforhold internt og til ledelsen som må prioritere og følge opp mål i det daglige virket.

2.2 Organisasjon

2.2.1 Betydningen av organisasjonsform som stiftelse

Som stiftelse er Sff underlagt stiftelsesloven og Stiftelsestilsynet. Stiftelser er karakterisert av at de har sitt grunnlag i en disposisjon som stiller en formuesverdi selvstendig til rådighet for et bestemt formål. Det innebærer at ingen utenforstående kan ha eierinteresser i stiftelsen. Alle stiftelser er pålagt å forvalte grunnkapitalen på en slik måte at det gir en tilfredsstillende avkastning, og har regnskapsplikt. Stiftelser er videre underlagt Stiftelsestilsynet. Dette organet skal etterse at stiftelsen driver i samsvar med lov og vedtekter, og påse at stiftelsens formål blir etterlevd (NOU 1998:7 Om stiftelser).

Alle stiftelser skal ha et styre. Styret er stiftelsens øverste juridisk ansvarlige organ, skal påse at stiftelsen oppfyller formålet, ansetter administrerende direktør og følger opp administrativ ledelse. En rekke stiftelser i Norge har kun et styre og en daglig leder, men stiftelsesloven åpner også for at stiftelsen skal ha andre organer i tillegg, så fremt dette er vedtektsfestet. Det kan videre vedtektsfestes at slike andre organer skal ha myndighet til å velge eller avsette styremedlemmer, fastsette styrets godtgjørelse, føre tilsyn, avgi uttalelse om årsregnskap og årsberetning, beslutte granskning og velge revisor.⁴

Fagerli og Carlenius (2005) skisserer et rammeverk for god selskapsstyring i stiftelser.⁵ Dette rammeverket tar utgangspunkt i et perspektiv om at stiftelsen er avhengig av tillit fra stifterne, kundene (eller brukerne), myndighetene og omverdenen. Det er disse interessentene som igjennom god stiftelsesstyring skal kunne være trygge på at formålet innfris, og at verdier blir forvaltet på en god måte.

Valg av styre

Valg av styre kan enten legges til styret selv (selvsupplering) eller til et annet organ i eller utenfor stiftelsen, jf. stiftelsesloven § 36. Det er ikke uvanlig at valgmyndigheten legges til et annet organ enn styret [...]. Valgorganet kan også være en del av stiftelsens organer.

Er vedtektene tause i forhold til hvem som velger styret, er det styret selv som velger nytt styre (selvsupplering). Når valget legges til et annet organ enn styret, skal vedtektene også angi hvordan medlemmene i dette valgorganet skal velges.

Kilde: Lotteri og stiftelsestilsynet

Ettersom stiftelser er basert på ideelle formål og ikke profitt, fastslår Fagerli og Carlenius at det er rimelig å anta at dette får konsekvenser for styresammensetningen, ved at man finner mennesker med samme ideologiske plattform og ikke nødvendigvis mennesker med dokumentert erfaring innenfor driftsområdet eller i det minste generell økonomistyringserfaring. Valget av styremedlemmer er helt vesentlig for en stiftelses tillit.

⁴ <https://www.magma.no/corporate-governance-i-norske-stiftelser>

⁵ Ibid.

2.2.2 Organisasjonsstruktur

Stiftinga for folkemusikk og folkedans består, som alt nevnt, av *Styret* for stiftelsen, *Rådet for folkemusikk og folkedans*, *Representantskapsmøtet* og et eget senter, *Norsk senter for folkemusikk og folkedans*.

Styret for Stiftinga for folkemusikk og folkedans er ansvarlig for Norsk senter for folkemusikk og folkedans og har det øverste ansvaret for driften av institusjonen. Styret har fem representanter, hvorav tre av medlemmene er oppnevnt av rådet, én av NTNU og én av de ansatte ved senteret. Styret har formelt delegert ansvaret for tildeling av støtteordninger til rådet og senteret.

Representantskapsmøtet er en slags generalforsamling som holdes en gang årlig. Her hadde 69 organisasjoner/institusjoner møterett i 2018. Representantskapsmøtet kan gi uttalelse om årsmelding, budsjett og regnskap for rådet. Representantskapet velger medlemmer til rådet og disse medlemmene skal representere de tre hovedsektorene 1) Utøving og opplæring, 2) Høyere utdanning, forskning og arkivdrift og 3) Presentasjon og formidling.

Rådet skal være på 5-8 medlemmer og representere «sakkunnskap og røynsle frå heile feltet i arbeidet med norsk folkemusikk og folkedans i vårt land». Rådet skal dessuten ha tyngde til å kunne gjøre seg sterkt gjeldende på nasjonalt nivå og bør derfor ha minst ett medlem som er topputøvar, ett som har vitenskapelig toppkompetanse og ett som står sentralt ved en av de nasjonale formidlingsinstitusjonene. Rådet består i perioden 2016-2019 av 7 representanter.

Senteret (for folkemusikk og folkedans) er utøvende og administrerende organ for Stiftinga. Senteret skal arbeide for å virkeliggjøre målet til Stiftinga gjennom oppfølging av vedtak i Styret og rådet og gjennom selvstendig arbeid. Senteret yter også faglige og administrative tjenester til rådet og representantskapsmøtet. Senteret skal dokumentere og granske «norsk folkemusikk og folkedans og formidla kunnskapen frå arbeidet». Senteret skal videre «arbeida for auka kunnskap om forståing for norsk folkemusikk og folkedans, for betra utøving og for auka deltaking og interesse.»

Organisasjons- og styringsstrukturen er altså at representantskapsmøtet utpeker et råd, som igjen peker ut et flertall av styremedlemmene og styreleder. Styret er igjen ansvarlig for senteret og stiftelsen overordnet sett. Når det er valgt, er altså styret stiftelsens øverste organ og har ansvaret for de strategiske og økonomiske prioriteringene. Rådet skal i utgangspunktet også betjenes av senteret i form av administrative tjenester og som sakkyndighet til møtene. Videre har styret delegert tildeling av ulike støtteordninger til henholdsvis rådet og senteret.

Både råd og senter er således hierarkisk underlagt styret, men samtidig skal senteret yte ulike faglige og administrative tjenester til rådet. Ressursene som skal benyttes til å yte tjenester til rådet, er i dag forutsatt gjennomført innenfor driftsrammene til senteret. I intervjuene kommer det fram at et begrenset ressursgrunnlag gjør det krevende å prioritere mellom ulike oppgaver for senterledelsen.

2.2.3 Roller og ansvar

Utover de formelle rollene, jf. vedtektene, er det også en del ulike mer uformelle roller og ansvar som er fordelt mellom de ulike organene. Her fremkommer det ulike utfordringer i intervjuene. En utfordring som ofte påpekes i denne forbindelse, er senterets sekretariatsfunksjon for rådet. Selv om vedtektene stadfester at senteret skal yte faglige og administrative tjenester til rådet, er det ulik forståelse knyttet til hva dette innebærer og burde bestå av. Det har i lengre tid vært en uavklart situasjon knyttet til omfanget av disse tjenestene, samt kapasitetsutfordringer ved senteret med tanke på å levere tjenestene rådet har etterspurt. På denne bakgrunn og i samråd med rådets ønsker har deler av sekretariatstjenestene til rådet vært satt ut eksternt til Noregs Ungdomslag i perioden november 2017-mai 2018. Kapasitetsutfordringene ved senteret knytter seg også til de reduserte ressursene beskrevet i avsnitt 1.2.

Forståelsen av hvilke faglige tjenester senteret kan tilby rådet er ulikt i rådet og hos ledelsen ved senteret. Dette knytter seg blant annet til i hvilken grad rådet kan be om faglige utredninger, innspill til politiske beslutningsprosesser og generelt interessepolitisk arbeid fra senteret. Rådet ønsker seg en slik funksjon i sekretariatet og opplever at tidligere senterledelse i større grad ivaretok dette.

Senterledelsen, ved direktøren, forstår det imidlertid slik at senteret fortrinnsvis forholder seg til styret. Det fremholdes videre at senteret har mange andre arbeidsoppgaver som også må ivaretas. Dermed vil eventuelle vedtak om utvidet faglig arbeid innebære en prioritering av ressurser fra øvrige arbeidsoppgaver til en slik sekretariatsfunksjon. Dette forstås som en nedprioritering av øvrige arbeidsoppgaver som krever styrebehandling før det kan gjøres. I tillegg har bestillinger fra rådet vært opplevd som uklare med tanke på omfang og agenda.

Problemstillingen kan ses i sammenheng med at det i budsjetter og regnskap ikke er presisert noe omfang på tjenesteyting overfor rådet fra senterets side. Dette skal altså finansieres over driftsbudsjettet til senteret, noe som gjør at større oppgaver fra rådet vil medføre en nedprioritering av andre oppgaver.

Rollefordelingen mellom råd, styre og senterledelse oppleves uklar for informanter fra de ulike organene. Ansvar for faglig ledelse og strategisk ledelse av stiftelsen oppleves utydelig plassert. Rådet har i dag en selvstendig faglig rolle, samtidig som senteret har et sterkt fagmiljø. Rådet, ved rådsleder, har ambisjoner for rådets rolle fremover, men har ikke myndighet til å omfordele midler. Direktøren ved senteret prioriterer fagligheten og driften av senteret, men opplever i liten grad mulighet til å ta strategiske valg, grunnet stor arbeidsbelastning. Det kommer frem at styret – blant annet på grunn av at driften av senteret har krevd en del oppmerksomhet – har hatt begrenset mulighet til å løfte frem faglige og strategiske spørsmål og prioriteringer.

Noe av uklarhetene knyttet til rolleforståelsen internt kan knyttes til at det tidligere var vedtektsfestet egne fagansvarlige for folkemusikk og folkedans. Tidligere fagansvarlig for

folkemusikk, Bjørn Aksdal, leder i dag Norsk Folkemusikklag og tidligere direktør og fagansvarlig for folkedans, Egil Bakka, er pensjonert (professor emeritus ved NTNU). Vedtektene er i ettertid blitt endret slik at disse posisjonene som fagansvarlige ikke er definert i vedtektene i dag og senteret innehar heller ikke tilsvarende førstekompetanse i dag.

2.2.4 Samarbeid internt

Samarbeidet mellom organene i Stiftinga oppleves som krevende. Ulik rolleforståelse har i betydelig grad ført til utfordringer i samarbeidsklimaet mellom de ulike organene når det gjelder både åpenhet og tillit.

Dette er eksemplifisert gjennom at det utarbeides strategi for senteret og langtidsplan for rådet separat, og uten at rådet har innsyn i senterets strategiske retning. Dette medfører utfordringer både i form av mindre effektiv ressursutnyttelse ved at organene i Sff bruker unødig tid på å utvikle flere strategier. Manglende innsyn oppleves, fra rådets side, som unødig hemmelighold av de strategiske prioriteringene styret og senteret gjør.

Avstand mellom rådet og senterledelsen gjør at rådet opplever å drive uhensiktsmessig og adskilt fra senteret. Videre ytes det nå ikke faglige og bare få administrative sekretærfunksjoner av senteret. Fra rådets side oppleves driften i dag primært å bestå av en forvaltning av støttebidrag, ettersom et utvidet arbeid med sikte på å samordne feltet er avhengig av vedvarende oppfølging av en fagressurs. Styret påla i 2018 direktøren å møte i rådsmøtene så lenge sekretariatet var satt ut.

Direktøren på sin side opplever at de har to organer som gir innspill til senterets indre liv og aktivitet. Dette oppleves som en utydelig styringsstruktur som medfører at senteret får en uforholdsmessig stor arbeidsbelastning, særlig for direktøren, dersom senteret skal etterfølge vedtak og ønsker fra rådets side. Utfordringen er særlig stor, ettersom senteret skal etterfølge prioriteringene av ressurser som styret har satt. Der er det ikke rammer til en slik løpende oppfølging som rådet ønsker, og opplever at de har behov for. Det er bakgrunnen for at det er blitt foreslått ulike former for tydeliggjøring av hvilke tjenester rådet kan forvente å få fra senteret. Direktøren har meldt til rådsleder at det ikke er kapasitet til å møte i hele møtene, men at direktøren stiller i meldingssakene og kan bestilles inn i saker der det er behov for det.

2.2.5 Samarbeid eksternt

Sff samarbeider med en rekke parter eksternt. Dette inkluderer blant annet andre arkivmiljøer, UH-institusjoner, lokale lag og organisasjoner, faglige nettverk, museer og lignende relevante institusjoner. Særlig er det senteret som holder i samarbeidet med disse ulike partene. Det er varierende tilbakemeldinger på dette samarbeidet mellom miljøet og senteret. I faglige samarbeid og enkeltprosjekter med profesjonelle aktører oppleves senteret som dyktige og samarbeidet fungerer godt. NTNU og andre fagmiljøer, blant annet på arkivfeltet, er i hovedsak positive til samarbeidet med senteret. For folkemusikkarkivene beskrives senteret som «et nav» i arbeidet på tvers av arkivene.

For det brede folkemusikk og folkedansmiljøet oppleves samarbeidet på flere områder som mer krevende. Disse tilbakemeldingene dreier seg spesielt om synligheten og åpenheten senteret utviser overfor breddemiljøet. Kombinasjonen av et arkiv som oppleves som lite tilgjengelig, et lavt antall publiseringer/utredninger som oppleves relevante for aktørene i miljøet⁶ og generelt lite utadrettet kommunikasjon og synlighet i miljøet, gjør at mange informanter peker på senteret som betydelig mer introverte enn tidligere. Dette kobles i betydelig grad til en sammenligning av tidligere og nåværende senterledelses evne og ønske om å involvere praksisfeltet i arbeidet.

I feltet oppleves også Stiftinga som uoversiktlig. Det fremstår for mange som krevende å danne seg en forståelse av hva de ulike organene i Sff har som sine arbeidsområder. Dette henger også sammen med den historiske utviklingen og endringen av navn opp igjennom tidene. Mange av aktørene i feltet strever med å skille mellom Stiftinga, senteret og rådet når de skal omtale stiftelsen som helhet. Slik uklarhet i feltet virker igjen å gi en mer krevende relasjon til Stiftinga.

Intervjuene viser at navnebyttene og tidligere endringer i organisering har vært en kombinasjon av et forsøk på å imøtekomme ønsker fra feltet og forsøk på å tydeliggjøre de ulike organene i Stiftinga. Funnene i dette prosjektet tyder imidlertid på at dette er utfordrende all den tid ulike forståelser av roller og ansvar også forekommer innad i Stiftinga. Dermed blir kommunikasjon til bredden i feltet mer kompleks og mindre tydelig når det gjelder ansvarsområder og roller. Dette, sammen med at organene i stiftelsen tidligere har hatt et noe annet ansvarsområde enn i dag, er det mange av informantene peker på som forklaring på denne uklarheten i roller og ansvarsområder.

2.2.6 Vår vurdering

Stiftelsesformen fungerer godt opp mot formålene til Sff, ettersom den gir en betydelig frihet i hvordan en skal oppnå formålene, samtidig som den bidrar til forankring i bredden av miljøet igjennom representantskapsmøtet. Samtidig er det behov for å tydeliggjøre roller i Sff for å bidra til bedre samarbeid internt i organisasjonen og for å klargjøre kommunikasjonen ut til miljøet. At det ikke lenger er egne fagansvarlige for folkemusikk og folkedans virker å ha medført at rådets rolle er blitt svekket, uten at det virker å ha vært noen tydelige strategiske føringer som har ligget bak dette. Dette handler igjen om at senteret ikke lenger har kunne yte samme type faglige tjenester til rådet som tidligere.

Det fremstår som utydelig hvilket organ som i praksis har det strategiske ledelsesansvaret for Sff. Det er utreders vurdering at det i for liten grad er blitt gjort overordnede strategiske prioriteringer for Sff. De organisatoriske utfordringene virker å ha en sammenheng med disse manglende prioriteringene, og vice versa.

⁶ Blant annet fremheves utredningen av folkemusikk og folkedans i kulturskolene fra 2008 som et nyttig faglig grunnlag for miljøet, men som begynner å bli utdatert uten at det er kommet nye utredninger med tilsvarende relevans fra Sff.

2.3 Praksis og måloppnåelse

Som det går frem av årsmeldingen for 2017, har Stiftinga for folkemusikk og folkedans et stort spekter av aktiviteter. Dette er konkretisert innenfor de fire delmålene for Stiftinga. Vi vil dermed først presentere den overordnede aktiviteten i Stiftinga, som rapportert i årsmeldingen for de fire ulike delmålene *samordna innsats, sakkyndig organ, vitenskapelig arbeid og kvalitet og bredde*.

Samordna innsats

Rådet og representantskapsmøtet skal etter vedtektene bidra til en samordna innsats for feltet. Som et utgangspunkt er samlingene av aktørene i feltet i representantskapsmøtet, som skal være en sentral arena for samordningen av feltet. Videre ivaretas denne rollen igjennom debatter, prisutdelinger og støtteordninger til feltet. I tillegg leverer rådet høringsinnspill til enkelte politiske saker. Senteret driver også en samordnet innsats for arkivfeltet igjennom sin deltakelse i Arkivforbundet og gjennomføring av arkivseminaret.

Sakkyndig organ

Målet om å være et sakkyndig organ for myndighetene kommer først og fremst til uttrykk på to områder; igjennom rådets støtteordninger og senterets faglige rolle når det gjelder immateriell kulturarv. Rådets tildelinger igjennom støtteordninger beløper seg til 1,5 MNOK, noe som inkluderer de «små og raske» midlene som senteret behandler. Senteret har fått en sterk faglig rolle når det gjelder immateriell kulturarv og ble i 2009 en akkreditert NGO i forbindelse med UNESCO-konvensjonen om vern av dette. Sff gir også hørings svar i forbindelse med enkelte lovendringer og ga innspill til arbeidet med den nye kulturmeldingen.

Vitenskapelig arbeid

Når det gjelder vitenskapelig arbeid, arbeidet senteret med en rekke prosjekter. Dette er i stor grad knyttet til digitalisering av arkivet ved senteret og formidlingsbaserte prosjekter som også gir faglig utvikling, slik som *Interaktiv danseformidling i et kulturhistorisk perspektiv på museum*, som er et altså er et samarbeid med ulike museer om formidling av arkivmateriale blant annet. *Bygda dansar* er et annet viktig prosjekt innenfor dette delmålet, som utdypes nedenfor. Senteret samarbeider også med dansevitenskap ved institutt for musikk ved NTNU om ulike forsknings- og utviklingsprosjekter og deltar i ulike faglige nettverk, særlig internasjonalt.

Sff oppgir en rekke publikasjoner og presentasjoner i årsmeldingen, men selv om disse har faglig karakter, er det i liten grad fagvurderede publikasjoner, eller større utredninger som har vært publisert de senere årene. Senteret jobber også med dokumentasjon av særlig folkedans i forbindelse med ulike prosjekter og arrangement.

Kvalitet og bredde i folkemusikk og folkedans

For å øke kunnskap om og forståelse for, samt bidra til bedre kvalitet og bredde i norsk folkemusikk og folkedans, prioriterer Sff særlig tilgjengeliggjøring av arkivmateriale og gjennomføringen av prosjektene *Bygda dansar*. Videre er det lagt betydelig vekt på å bidra til utdanningsløp tilknyttet folkemusikk og folkedans. Særlig folkedans har det blitt prioritert å bidra

til utdanningstilbud innenfor, ettersom folkemusikk er vurdert å bli godt ivaretatt av andre miljøer. Senteret holdt, i samarbeid med NTNU og Ole Bull Akademiet, en pilot i form av en utøverutdanning for folkedans (bachelor). Denne ble ikke videreført etter 2014, men senteret har bidratt med en betydelig mengde undervisning og faglig innhold i NTNUs utdanninger, samt vært pådriver og undervist i en rekke etter- og videreutdanningskurs i samarbeid med NTNU.

Stiftinga for folkemusikk og folkedans har altså et bredt aktivitetsområde og relativt stor aktivitet. Dette inkluderer å være en sentral aktør innen folkedans, arkiv og innen fagfeltet immateriell kulturarv, samt drive prosjektene «Bygda dansar». Sff er også en arena for å samordne hele bredden av aktører innen norsk folkemusikk- og folkedans. Samlet sett er det et svært bredt spekter av aktiviteter som ivaretas i Sff i dag. Samtidig er det fremkommet en del utfordringer i intervjuene knyttet til hvor godt de ulike aktivitetene ivaretas. Disse utfordringene knyttes til to forklaringsfaktorer; manglende ressurser og en innadvendt stiftelse som oppleves fjern for store deler av feltet. De mest sentrale utfordringene drøftes i avsnittene nedenfor. Avsnittene 2.3.1.1-2.3.1.4 fremstiller både tilbakemeldinger i intervjuene og utreders selvstendige vurderinger.

2.3.1.1 Om rådet og samordningsrollen

Selv om Sff har en samordnende rolle for feltet også i dag, er aktørene i feltet samstemt i en oppfatning om at dette ikke blir ivaretatt på en tilstrekkelig god måte i dag. Av intervjuene fremkommer det en rekke forklaringer på hvorfor dette ikke er blitt ivaretatt slik som mange ønsker. Den mest sentrale forklaringen knytter seg til sekretariatsfunksjonen og manglene i apparatet rundt rådet, og at dette gjør at rådet i liten grad kan sette agendaen for feltet og følge opp overordnede politiske diskusjoner. Datainnsamlingen har også vist andre utfordringer som spiller inn på samordningsrollen:

- *Demokratiske utfordringer i knyttet til representantskapsmøtet.* Organisasjonene i feltet spiller i liten grad inn politiske diskusjoner og er i avtakende grad deltakende på representantskapsmøtet, særlig etter fusjonen til FolkOrg. Dermed blir det rådets rolle å sette agendaen for representantskapsmøtet, heller enn at deltakerne setter den selv. Ved at de frivillige organisasjonene og utøverne i stadig mindre grad representeres på representantskapsmøtet, blir også Sff sin relevans for disse aktørene redusert. Dette oppgis både av medlemmer av styringsorganene til Sff og organisasjonene selv.
- *Fravær av strategiske initiativ har overlatt samordning til andre.* Det oppgis at både manglende kapasitet og myndighet til å være feltets stemme utad, har medført at andre organisasjoner i større grad har tatt ledende roller i kulturpolitisk debatt. Organisasjonene FolkOrg og Noregs Ungdomslag oppfattes av flere informanter i miljøet å være mer representative for feltets syn på ulike saker enn hva Stiftinga kan være. Dette kan også ha en sammenheng med at samordningsfunksjonen oppleves som mindre relevant enn tidligere.

- *Aktørene vil ikke samordnes.* Flere informanter, både i Sff-organisasjonen og i miljøet for øvrig, påpeker at de enkelte interessentene i Stiftinga fremmer primært sine egne interesser som representanter for delorganisasjoner i feltet. Dette fremfor å se overordnet på hva folkemusikk og folkedansmiljøet er samlet om og bidra til en felles stemme for dette. Dermed blir det vel så mye konkurranse om ressurser innad i miljøet for folkemusikk og folkedans, som det blir konkurranse med øvrige samfunnsformål.

Når det gjelder sekretariatsfunksjonen for rådet, er utfordringen at senteret ikke yter disse nødvendige tjenestene. Senteret skal, ifølge vedtektene, være faglig sekretariat for rådet og følge opp vedtak derfra. Imidlertid fremholder direktøren at dette skyldes begrensede ressurser og manglende kapasitet til å gjøre et slikt arbeid slik rådet selv ønsker det. Videre oppleves bestillinger fra rådet som uklare og lite i takt med de øvrige oppgavene senteret har. Rådsmedlemmene ønsker i utgangspunktet en sekretariatsfunksjon som kan følge opp vedtak i form av blant annet faglige utredninger og innspill til politisk debatt. Sekretariatsfunksjon ble delvis utført gjennom tjenestekjøp november 2017-mai 2018. Denne er imidlertid utelukkende av administrativ art og innebærer ikke den fagligheten som vedtektene fremhever og rådet etterspør.

I prosjektet er det også undersøkt hvorvidt rådet har tilstrekkelig frihet til å representere feltet når de er hierarkisk underlagt styret. I intervjuene er det lite bekymring å finne knyttet til dette hierarkiet med tanke på rådets frihet til å representere. Utfordringene knyttet til rådets evne til å representere feltet knyttes heller til kapasitet og rolleutfordringer internt i Stiftinga, som beskrevet over.

2.3.1.2 Om arkivet

Senterledelsen oppgir å prioritere digitalisering og tilgjengeliggjøring av arkivmaterialet som en sentral del av sitt arbeid. Det er betydelige utfordringer knyttet til dette arbeidet, både med tanke på kapasitet og ressurser for å få digitalisert det materialet som i dag finnes ved senteret. Videre er det et betydelig etterslep på registrering av samlingene. Utfordringene er særlig knyttet til personalressurser som kreves for å gjennomføre både digitalisering og formidling.

Senteret bruker også betydelige ressurser på å benytte dette materialet til forskning og faglig utvikling for interne ressurser, igjennom Bygda danser og overfor studenter i etter- og videreutdanningskurs. I formidlingsarbeidet er det krevende balansegang mellom ønsket om åpenhet og tilgjengelighet og behovet for tilstrekkelig ivaretagelse av personvern hensyn.

Flere av informantene fra feltet opplever samtidig arkivet og materialet der som lite tilgjengelig. Dette gjelder særlig på lokalt nivå, hvor det ikke er knyttet til studier, forskning eller lignende. Her påpekes det at arkivet ved senteret oppleves som mer rigide og strenge i sin fortolkning av hvordan materialet lovlig kan behandles, noe som gjør prosessen tyngre enn det oppleves å være behov for. Senteret viser på sin side til faglige dilemmaer, samt rettslige forhold som begrenser

tilgjengeligheten til arkivet.⁷ Utreder har ikke grunnlag for å gi innspill til de rettslige vurderingene som gjøres arkivfaglig i denne forbindelse, men vil uansett fremheve inntrykket mange i feltet har av et arkiv som oppleves som lite tilgjengelig (også mindre tilgjengelig enn andre folkemusikkarkiv) og at dette fører til større begrensninger i hvor stor grad materialet benyttes.

Det finnes betydelig kompetanse når det gjelder å benytte og formidle arkivet ved senteret i Trondheim. Det er også utviklet kompetanse på digitalisering, men flere informanter fremhever at en så liten aktør som Sff vanskelig kan ha den kompetansen og kapasiteten som behøves for å oppnå et tilstrekkelig tempo på digitaliseringsarbeidet, spesielt ettersom de skal tilgjengeliggjøre arkivet for miljøet samtidig. Samtidig er et flertall av informantene enige om at senteret besitter viktig kompetanse på arkivfeltet.

På årets representantskapsmøte deltok leder for Nasjonalbiblioteket med det som mange av informantene opplever som et svært konstruktivt innspill. Dette gikk ut på å gi støtte til Nasjonalbibliotekets innspill til myndighetene om å utvide mandatet for det digitaliseringsarbeidet de gjennomfører i stor skala i dag og i større grad gi anledning til at dette kan gjennomføres uten at Nasjonalbiblioteket skal måtte overta eierskapet til ulike arkivsamlinger. Det siste punktet oppleves som springende for at stiftelsen skal kunne stille seg bak en slik satsning. Flere informanter peker på at det ved en slik prosess må finnes spesialisert fagkompetanse til å arkivere samlingen på en tilstrekkelig god måte.

Flere informanter uttrykker bekymring for ivaretagelsen av de verdiene som finnes i arkivet dersom det ikke gjøres betydelige grep. Dette knytter seg til utfordringer vedrørende lagringsforhold oppbevaring, samt tilgang på nødvendig avspillingsutstyr.

2.3.1.3 Om Bygda Dansar

Bygda Dansar er et nasjonalt danseprosjekt som er organisert i treårige delprosjekter for ulike fylker. Prosjektet er rettet hovedsakelig mot ungdom mellom 15 og 19 år og organiseres i samarbeid med lokallag i FolkOrg og NU. Bygda dansar er blitt gjennomført i 11 fylker (inkludert de pågående prosjektene i Troms og Rogaland) siden starten i 2001. Prosjektet finansieres som en del av rammefinansieringen av Stiftinga, samt finansiering fra fylkeskommunene der prosjektene holdes. Det er lokallag som setter i gang prosjektet ved å søke og sikre støtte til gjennomføring fra fylkeskommunen. Deretter er det senteret ved Sff som holder i selve gjennomføringen av prosjektet.

Fra starten av har det vært målsettinger som knytter seg både til nasjonale mål og mer lokale mål. Dette innebærer at prosjektet skal bidra til en utvikling av feltet på et overordnet nivå, herunder kompetanse om og ferdigheter i folkedans. En vektlegging av folkedansen som et scenisk uttrykk er også blitt vektlagt fra starten av prosjektet som en statlig føring. Prosjektet har videre

⁷ Dette er mer utførlig beskrevet her: Thedens, H-H. (2018) Musings About Accessibility of Archival Recordings of Traditional Music and Dance. *Musik- och dansetnologisk tidskrift*. Vol.3, 2018. (Side 6-16) Tilgjengelig fra: http://carkiv.musikverk.se/www/epublikationer/Puls_03.pdf

målsettinger om at Bygda dansar skal bidra til å stimulere det lokale miljøet igjennom rekruttering og kompetanseheving. Dette gjelder både i de frivillige miljøene, men også utvikling av noen toppdansere.

Prosjektene i Bygda danser får gode skussmål av mange aktører i feltet. De oppleves å gi god aktivitet i prosjektperioden og gjennomføres i stor grad på en faglig solid måte. Samtidig fremhever flere av informantene utfordringer knyttet til samarbeidet mellom senteret og det lokale miljøet. Det oppleves som utfordrende for flere lokale miljøer å bli inkludert i prosjektet etter at de har lykket med å få finansiering. Dette oppleves som en ekskluderende tilnærming fra senterets side.

Bygda dansar-prosjektene oppleves av flere å i liten bidra til rekruttering på et lokalt nivå. Dette kan potensielt ha en sammenheng med at prosjektene i dag er rettet mot å få ungdom som er interesserte opp på et videre nivå og mulig satsning på folkedans, fremfor å bidra til en bredderekruttering i miljøene. For bredderekrutteringen mener enkelte at Bygda danser ikke har bidratt til noe økt rekruttering og peker på de stadige rekrutteringsutfordringene i feltet. Det er ikke grunnlag for å konkludere med noe slikt i denne utredningen, men dette bør tas på alvor i den videre satsningen med Bygda danser.

2.3.1.4 Om utdanningstilbudet og samarbeid med NTNU

Sff har utviklet og gjennomført en pilot-Bachelorutdanning i utøvende tradisjonsdans i samarbeid med NTNU og Ole Bull akademiet. Det er senteret som fortrinnsvis har både utviklet og holdt dette studieløpet for studentene innenfor det dansefaglige, mens Ole Bull akademiet har gjennomført undervisning sammen med studentene innenfor utøvende tradisjonsmusikk. En slik utdanning oppleves som svært positiv og ønskelig i folkemusikk- og folkedansfeltet.

Det faglige samarbeidet med NTNU har for begge parter vært opplevd som gjensidig svært positivt. Samarbeidet mellom senteret og dansevitenskapsmiljøet ved NTNU har bidratt til å utvikle studietilbud i tradisjonsdans både på bachelornivå og flere etter- og videreutdanningskurs. Relasjonene mellom de to miljøene fremstår som gode og bidrar til felles forskningsproduksjon. Senteret har også bidratt til undervisning ved andre av institutt for dansevitenskap sine utdanningsprogram. Samtidig fremstår miljøet som relativt sårbart og preget av enkeltpersoners avganger, slik utreder ser det. Miljøet ved NTNU er også relativt lite og har ikke tilstrekkelig spesialkompetanse på norsk folkemusikk og folkedans til å stå faglig ansvarlige for slike utdanningstilbud.

Det utdanningsløpet for tradisjonsdans som Sff var sentrale i å bygge opp, hadde andre forutsetninger enn det som foreligger etter strukturreformen i universitets- og høyskolesektoren. En doktorgradsavhandling i folkedans som skal leveres om relativt kort tid av en av de ansatte ved Sff, vil etter planen vil gi senteret den førstekompetansen som er et minstekrav for å være et fagmiljø som kan levere innhold til et utdanningstilbud i tradisjonsdans. Allikevel er en reetablering av dette konkrete studietilbudet avhengig av at NTNU er villige til å satse på dette, noe som i dag

fremstår som lite sannsynlig, etter utreders vurdering. De følgende avsnittene er basert på dialog med fakultetsledelse og utreders vurderinger basert på kjennskap til drivkreftene i universitets- og høyskolesektoren.

Myndighetene har gjennom sin strukturreform gitt tydelige signaler om et behov for å redusere studietilbud som er basert på små og sårbare fagmiljøer. Det vil videre være behov for å prioritere studietilbud hvor det er et tilstrekkelig rekrutteringsgrunnlag fremover. Det humanistiske fakultetet ved NTNU har over flere år gjort omstruktureringer i studieporteføljen som tar innover seg disse føringene. Dette har medført at ulike fagtilbud som i betydelig grad er basert på kompetansen til én, to eller tre personer er blitt nedlagt. Begrunnelsen for dette er at studietilbud med små fagmiljøer, også i større grad er utsatt ved avganger og sykdom, noe som kan gå utover studentenes utdanningstilbud.

Målene med strukturreformen

- *Utdanning og forskning av høy kvalitet*
- *Robuste fagmiljøer*
- *God tilgang til utdanning og kompetanse over hele landet*
- *Regional utvikling*
- *Verdensledende fagmiljøer*
- *Effektiv ressursbruk*

- Meld. St. 18 (2014-2015)

Nedleggelsene har også sammenheng med økonomiske utfordringer tilknyttet slike mindre og sårbare fagmiljø. En nedprioritering av mindre, sårbare miljøer er ikke knyttet til kvaliteten i disse mindre miljøene, men en erkjennelse av at slike små miljøer ikke er økonomisk bærekraftig som grunnlag for studietilbud ved NTNU. Dersom enkelte studietilbud gir dårligere økonomi, vil det i praksis gi studenter ved andre større studietilbud et svekket tilbud. En slik situasjon er ikke i tråd med fakultetets strategiske prioriteringer. NTNU og det humanistiske fakultet ønsker altså færre små og sårbare fagmiljøer. Fagmiljøet i Sff representerer et slikt lite miljø og av den grunn ønsker ikke NTNU å ta noen økonomisk risiko i form av å innlemme fagmiljøet som et senter innenfor NTNU.

Ettersom det faglige samarbeidet mellom Sff og NTNU er godt, har utreder etterspurt hvilke forutsetninger som må ligge til grunn, dersom universitetet skal gjøre en videre vurdering av å muligheter for å innlemme fagmiljøet til stiftelsen for folkemusikk og folkedans inn i deres struktur. Et sentralt prinsipp for en slik vurdering, vil være garantier for at det fagmiljøet og studietilbudet dette inkluderer blir fullfinansiert. Det innebærer altså at NTNU får garantier om fullfinansiering av stillinger, studieplasser og andre kostnader tilknyttet slike arbeidsplasser ved NTNU.

NOKUTs studietilsynsforordning krever at et fagmiljø som skal levere faglige bidrag (undervisning og veiledning), må innfri minimumskravene til vitenskapelig kompetanse. Studietilsynsforordningen åpner for at et eksternt fagmiljø som Sff kan utvikle etter- og videreutdanningstilbud på 30 studiepoeng eller mindre, i samarbeid med NTNU eller andre UH-miljøer. Her vurderes det således

at det også fremover kan satses på slike utdanningstilbud. En videre satsning på dette forutsetter samtidig at NTNU ønsker et slikt videreutdanningstilbud innenfor deres rammer.

Oppsummering av strukturreformens konsekvenser for Sff

Strukturreformen vektlegger større fagmiljøer og har et uttalt formål om å redusere små fagmiljøer og utdanningstilbud med begrenset rekrutteringsgrunnlag. Dette medfører at Sff som en uavhengig stiftelse og eksternt fagmiljø har fått betydelige begrensninger i mulighetene for å være en aktiv part i det å etablere et utdanningsløp. Særlig krevende er dette på et lite og sårbart fagfelt som folkedans, hvor det er utfordrende å få store nok studentkull til at det vil være bærekraftig økonomisk for en utdanningsinstitusjon. Dermed er en trolig avhengig av kulturpolitiske føringer og fullfinansiering av et slikt utdanningstilbud. Mulighetene for å ha en aktiv rolle i etter- og videreutdanningstilbud virker imidlertid å være noe bedre, men Sff vil da også være avhengige av at dette samsvarer med utdanningsinstitusjonens prioriteringer.

2.3.2 Vår vurdering

Sff har et bredt spekter av aktiviteter innenfor alle delmål. Dette er veldokumentert i årsmeldinger og øvrige dokumenter. De har en sterk faglig rolle innen folkedans og arkiv. Samtidig stilles det spørsmål ved om Sff har hatt større satsninger med stor betydning for folkemusikk- og folkedansfeltet de senere årene. Mye ressurser går med til drift og oppfølging av den store bredden av aktiviteter, og det er mindre klart hva aktivitetene har av effekter på feltet.

Det er ikke grunnlag i denne utredningen for å konkludere med at rådets rolle, som hierarkisk underlagt styret, er avgjørende for deres frihet til å representere feltet. Det er en større utfordring at det er uklart hvorvidt senteret er underlagt rådet og om rådet kan pålegge direktøren oppgaver. Rådets mulighet til å representere feltet på en hensiktsmessig måte virker begrenset av deres kapasitet og støtte. Flere informanter peker på at det er lite oppfølging av rådsaker mellom møtene. Todelingen av råd og styre som overordnede organer representerer en potensiell utfordring for tydelig kommunikasjon og involvering av miljøet, dersom de ikke blir tydeligere avgrenset i sine roller.

2.4 Fordeler og ulemper ved dagens organisering

Dagens organisering har vokst frem over tid og inkluderer et stort spekter av aktiviteter og oppgaver. Som beskrevet ovenfor, innebærer den imidlertid også noen utfordringer. I det følgende gis en kort oppsummering av noen fordeler og ulemper med dagens organisering.

2.4.1 Fordeler

Det kan sies å være tre sentrale fordeler med dagens organisering:

1. *Stor bredde i aktivitetene.* Sff har en stor bredde av aktiviteter som gjennomføres. Den store bredden i disse er en betydelig grad ivare tatt igjennom dagens organisering av stiftelsen. Arkivseminarer, Bygda dansar-prosjektene og arbeidet med immateriell kulturarv er eksempler på dette.

2. *Selvstendig stiftelse.* Som en selvstendig stiftelse står Sff fritt til å disponere de tildelte midlene slik de ser at det tjener formålet for folkemusikken og folkedansen.
3. *Historisk avgjørende for overlevelse.* En rekke aktører peker på at historisk har organiseringen vært viktig for stiftelsens overlevelse igjennom kombinasjonen av den samordnende rollen og det vitenskapelige arbeidet. Stiftelsen har også tidligere kunnet levere utdanningstilbud som har vært viktig for feltet innenfor rammene av en slik uavhengig stiftelse.

2.4.2 Ulemper

Samtidig er det betydelige utfordringer med dagens organisering:

1. *Uklar styringsstruktur.* Sff har en uklar styringsstruktur. Dette gjelder både rollene til rådet og senteret overfor hverandre og det strategiske ansvaret. Det medfører uenigheter og uklarheter internt i stiftelsen i tillegg til at det i liten grad blir løftet frem strategiske diskusjoner om fremtiden til stiftelsen. Den uklare strukturen kan også ha sitt å si for mange av aktørene i miljøet sin oppfatning av Stiftinga som utydelig.
2. *Rådet fungerer ikke etter formålet.* Aktørene i feltet og sentralt i Stiftinga er enige om at rådet ikke fungerer etter hensikten. Verken som samordnende organ eller som sakkyndig organ virker rådet å ha noen avgjørende rolle for henholdsvis feltet eller overfor myndighetene. Dette kan i betydelig grad knyttes til utfordringer ved organiseringen av stiftelsen og manglende prioritering av en utvidet rådsfunksjon. Rådet er i for stor grad frittstående fra fagmiljøet ved senteret og får dermed ikke nyttiggjort seg av det fagmiljøet som finnes der.
3. *Bevaring og formidling av arkivet.* Arkivvirksomheten har utfordringer knyttet til både ivaretagelse og digitalisering av verdifullt materiale og formidling av det materialet som ligger der. Dette virker å ha sammenheng med en begrenset kapasitet ved senteret. Den faglige kapasiteten tilknyttet arkivet er god, men sårbar.
4. *Få muligheter for å etablere utdanning.* Organiseringen som en selvstendig stiftelse gir betydelige begrensninger når det gjelder målsettingen om å etablere et utdanningsløp og være et sentralt fagmiljø i dette. Senteret er avhengige av at en akkreditert institusjon har et solid og større fagmiljø enn i dag for å lykkes med et studieforløp.

Selv om det er mye viktig og god aktivitet i Stiftinga i dag, vurderes ulempene med dagens organisering som betydelig større enn fordelene.

2.4.3 Oppsummert vurdering av nåsituasjon

I tråd med vår analyseramme er en oppsummert vurdering av dagens situasjon fremstilt i tabellen under:

Tabell 2-1 Oppsummert vurdering av nåsituasjon (modell 0)

Temaområde	Vurdering av nåsituasjon
Målsetting	<ul style="list-style-type: none"> • Tydelig definert formål og delmål • Bred formulering gir handlingsrom, men stiller krav til styre og direktør
Organisasjon	<ul style="list-style-type: none"> • Stiftelsesformen gir selvstendighet • Uavklarte roller og ansvarsområder internt gir samarbeidsutfordringer • Det er en uklar styringsstruktur og det gjøres i liten grad strategiske prioriteringer i Stiftinga
Praksis og måloppnåelse	<ul style="list-style-type: none"> • Sff leverer på et bredt spekter av aktiviteter • Senteret har opparbeidet seg en sterk faglig rolle innen immateriell kulturarv, folkedans og arkiv • Rådet fungerer ikke etter formålet • Senteret har utfordringer med å levere på det brede spekteret av aktiviteter innenfor dagens ressursituasjon, særlig når det gjelder arkivfunksjon, utdanningstilbud og rådssekretariat

Denne nåsituasjonen kan også omtales som modell 0, og danner et utgangspunkt som de ulike mulige fremtidige modellene kan sammenlignes med.

3. FREMTIDIG SITUASJON

I dette kapitlet vil Rambøll sine forslag til fremtidig organisering skisseres med tilhørende fordeler og ulemper sammenlignet med dagens organisering. Forslagene presenteres i form av modeller som er basert på de funnene som er gjort i prosjektet og evalueringen av dagens organisering. Modellene er videre basert på hvilke hensyn intervjuene har vist er særlig viktige å ivareta i en fremtidig organisering, samt en gjennomgang av hvilke realistiske retninger en fremtidig organisering kan ta. De ulike modellene er utarbeidet av utreder i etterkant av datainnsamling og er ikke presentert for informantene.

Det understrekes at formelle organisatoriske endringer ikke vil være hele løsningen på de utfordringene stiftelsen står overfor i dag. Dermed avsluttes også kapitlet med noen sentrale anbefalinger om veien videre. Før ulike modeller for fremtidig organisering vil noen sentrale dilemmaer og utfordringer Sff står overfor fremover skisseres, ettersom de ulike modellene avhenger av og er basert på nettopp disse dilemmaene.

3.1 Dilemmaer og utfordringer

De følgende dilemmaene og utfordringene som skisseres kan knyttes til behovet for en avklaring av hvor ledelsesansvaret i Sff skal være, som ble nevnt under avsnitt 2.2.3. Ved en slik tydeliggjøring må det også sikres at strategisk kompetanse ivaretas og utvikles i rollen som får tildelt dette overordnede ansvaret.

3.1.1 Rådets rolle og sekretariatsfunksjonen

Som skissert i forrige kapittel, er det betydelige utfordringer knyttet til rådets funksjon per i dag. Intervjuene har gitt en samlet tydelig tilbakemelding til utreder om at Rådet for folkemusikk og folkedans, slik det opererer i dag, ikke er verken hensiktsmessig eller bærekraftig. Stiftelsen er avhengig av å prioritere tydeligere når det gjelder den innsatsen som skal gjøres og finne ut av hvorvidt rådet bør ha en sentral rolle innenfor de prioriteringene. Denne konklusjonen er ikke grunnlagt med utgangspunkt i dagens rådsmedlemmer, men handler heller om de organisatoriske prioriteringene som må gjøres for å ha en levedyktig og formålstjenlig rådsfunksjon eller ikke.

Slik utreder ser det, er det behov for å klargjøre hvilket mandat rådet skal ha og bør ha, samt tydeliggjøre de rammene et råd for folkemusikk og folkedans vil kunne ha for å utøve dette mandatet. Per i dag klarer ikke rådet, med medlemmer som har egne arbeidsforhold og et sekretariat som kun yter administrative tjenester, å være en meningsbærende kulturpolitisk aktør. Dersom rådet i fremtiden skal lykkes med en slik rolle, som en stemme for det samlede folkemusikk- og folkedansfeltet, er det avhengig av en sterkere prioritering av faglige ressurser for å bygge et apparat rundt rådsfunksjonen.

Flere informanter ønsker seg en situasjon hvor rådet i større grad kan vedta å sette i gang faglige utredninger av aspekter ved folkemusikk- og folkedansfeltet som kan benyttes videre politisk. En slik rolle kan løses på ulike måter; enten ved at senteret har en fast faglig ressurs som driver

utredningsarbeid og arbeid med politiske innspill, basert på de vedtakene rådet gjør, eller ved at rådet kjøper slike tjenester på prosjektbasis. Disse to løsningene vil igjen kunne ha sine respektive styrker og svakheter.

Dersom rådet lener seg på ressurser ved senteret, vil dette være avhengig av senterets fagkompetanse og innretningen på dette. Samtidig oppleves denne som god av mange per i dag, og relasjonen til arkivet anses som viktig i denne sammenheng. En fast faglig ressurs ved senteret vil således kunne anses som en stabil kompetansebase for rådet og vil trolig i større grad være skikket til å drive øvrig politisk arbeid på vegne av rådet. En slik løsning innebærer samtidig at øvrige oppgaver senteret driver med, for eksempel innen annen type forskning og formidling, samt utdanning, må nedprioriteres.

Dersom rådet heller skulle gå over til en innkjøpperrolle når det gjelder slike utredninger, fristilles rådet i stor grad fra senteret og har anledning til å bestille utredninger fra det eller de miljøene som fremstår som det mest kompetente til å løse det konkrete oppdraget. Anledningen til å videreutvikle selvstendige utredninger til politiske innspill og påvirkning, vil kreve et større arbeid ved en slik funksjon.

Videre vil det være viktig for Sff å avklare hvorvidt senteret skal ha som en sentral oppgave å bidra med faglige og administrative tjenester overfor rådet som et sekretariat. Dette avhenger av en strategisk vurdering av rådets rolle og aktivitet og om den ivaretas best igjennom å basere seg på faglige utredninger eller ved å arrangere større faglige konferanser med debatt for og med miljøet, for eksempel.

Et siste alternativ for rådet vil være at det avvikles, med den bakgrunn at dagens organisering utfordrer deres rolle som samordnende og kulturpolitisk organ. Konsekvensene og muligheter for øvrig organisering skisseres under 3.2.

Til fremtidig organisering vil uansett Stiftinga for folkemusikk og folkedans ha behov for å gjøre et valg knyttet til i hvilken grad rådet som samordnende og sakkyndig organ skal prioriteres. Dagens organisering medfører en suboptimal løsning hvor rådet i liten grad får ivaretatt den rollen de ønsker, samtidig som de oppleves som en begrensning for senterledelsen i sitt arbeid.

3.1.2 Stiftinga som utdanner eller pådriver for utdanning

En annen betydningsfull utfordring som utreder mener det er viktig at Sff debatterer og tar stilling til, er hvilke strategiske valg som bør tas for å bygge opp utdanningstilbud innenfor tradisjonsdans. Senteret for folkemusikk og folkedans har vært sentrale i å utvikle både etter- og videreutdanningstilbud og bachelorutdanning innen tradisjonsdans. De har også bidratt med undervisning innenfor arkivfaget og dansepedagogikk blant annet. Med nye krav etter strukturreformen i UH-sektoren og ny studietilsynsforordning fra NOKUT, er imidlertid disse mulighetene betydelig begrenset innenfor dagens organisasjon.

Senteret har et anerkjent fagmiljø, men den formelle kompetansen, i form av førstekompetanse (doktorgrad) vært avhengig av enkeltpersoner. Etter avgangen til tidligere direktør Egil Bakka og fagansvarlig Bjørn Aksdal har ikke senteret hatt slik førstekompetanse. Fagmiljøet ved Institutt for musikk (NTNU) er også relativt lite og har per i dag ikke noen spesialisert kompetanse på folkedans, etter at Egil Bakka har gått over i en stilling som professor emeritus. Det har vært arbeidet i lengre tid med å få på plass ny førstekompetanse og ved ferdigstillelse av doktorgradsarbeidet til Siri Mæland, vil senteret igjen ha førstekompetanse i folkedans.

Kravene som stilles i studietilsynsforskriften begrenser nettopp den typen studier som senteret tidligere har drevet og da særlig bachelorutdanningen.

Folkemusikk- og folkedansmiljøet er i all hovedsak samstemte i at studietilbud i særlig folkedans er et viktig bidrag for å gi kompetanse til feltet. Dermed vil det strategiske spørsmålet for stiftelsen fremover være i hvilken grad de selv skal bygge opp fagkompetansen som kreves for å drive slike akkrediterte utdanningsprogram. Hensikten med reformene i UH-sektoren har vært å redusere små og sårbare fagmiljøer. Utskiftingene i Sff har med all tydelighet illustrert disse utfordringene for fagmiljøet på senteret, etter at sentrale fagpersoner gikk ut av Stiftinga og det ikke lenger var noen med førstekompetanse ved senteret. Det har vært nødvendig med flerårig satsning for å få noen opp på dette nivået igjen, og det er enda ikke helt på plass.

Det vektlegges videre av en rekke informanter hvor viktig det er at Sff har fagkompetanse på folkedans, nettopp fordi ingen andre institusjoner ivaretar dette. En annen innfallsvinkel til en slik problemstilling vil kunne være at Sff kunne arbeidet politisk som pådriver for å få etablert fagmiljø og på sikt studietilbud innenfor folkedans ved institusjoner som i dag har tilgrensende fagdisipliner, slik som utdanning innen folkemusikk eller danseutdanning. Eksempler på slike aktuelle miljøer er Ole Bull akademiet og Norges dansehøyskole. Utreder er klar over at en slik endret prioritering har en hel del ulike aspekter tilknyttet også en bredere debatt om folkedansen.

I diskusjonene om rollen som utdanner eller pådriver for utdanning, bør det videre drøftes også den overordnede innretningen for slike utdanninger og hvorvidt det bør prioriteres en helhetlig utøverutdanning innenfor Stiftingas rammer. Innenfor dagens rammer og regelverk knyttet til utdanningstilbud er det mer realistisk med mindre etter- og videreutdanningstilbud som Stiftinga i stor grad kan finansiere selv.

Det har ikke vært i denne utredningens mandat å videre utrede det faglige potensialet for ulike samarbeid med universitets- og høyskolemiljøer. Samtidig tyder intervju materialet på at det er en del ulike mulige alternativer for samarbeid dersom Sff ønsker å gå videre som utdanner. Det må imidlertid gjøres i samarbeid med større fagmiljø, dersom en ønsker et helhetlig utdanningsprogram.

3.1.3 Folkemusikk og/eller folkedans

De aller fleste aktørene i feltet er enige i at Sff har et sterkt fokus på folkedans og har sin hovedvekt av kompetanse i dette. Dette er også de fleste aktørene enige i at bør være det primære fokuset for stiftelsen fremover. Grunnlaget for en slik prioritering er todelt: For det første har Sff og senteret både historisk og nå sterkere kompetanse på folkedans enn folkemusikk. For det andre er det andre institusjoner, slik som Ole Bull akademiet, Campus Rauland (under Universitetet i Sørøst-Norge) og Norges musikkhøgskole som ivaretar behovet for kompetansemiljøer når det gjelder folkemusikk. I tillegg er et sentralt argument for en vektlegging av folkedans at folkedansen eksisterer i stor grad innenfor rammer av folkemusikk, og dermed vil både fagmiljø og eventuelle studenter ha en tett kobling til folkemusikken, selv med en vektlegging av dans.

Enkelte aktører ønsker seg en større vektlegging av folkemusikk i Sff. De opplever at det er aspekter ved folkemusikkforskningen som ikke ivaretas i tilstrekkelig grad av de øvrige institusjonene i dag. Utreder har ikke hatt anledning til å gå videre inn i denne diskusjonen, men vi registrerer at det er utfordringer knyttet til åpenheten rundt de strategiske prioriteringene i stiftelsen innenfor dagens styringsmodell. Det kan dermed synes å være behov for en tydeliggjøring av satsningen på folkedans og rasjonale bak dette, for å bidra til en bedre debatt i miljøet om denne prioriteringen.

3.2 Ulike modeller for fremtidig organisering

Vi vil nå presentere noen mulige modeller for fremtidig organisering. Utreder konkluderer med at det er såpass betydelige utfordringer i organiseringen av Sff, at det ikke kan anbefales å gå videre med nåværende organisering slik den foreligger. Dette er basert på den utfordrende situasjonen særlig rådet befinner seg i. Våre funn tyder samtidig på at det ikke nødvendigvis er den formelle organiseringen av Sff som utgjør de sentrale utfordringen, slik at vi også foreslår en modell som er relativt lik dagens organisering, men med en betydelig større vektlegging av rådsfunksjonen.

Enkelte deler av de ulike modellene kan i noen grad tilpasses til de øvrige modellene, dersom en velger en strategisk retning. Men det er viktig å presisere at en effektiv og bærekraftig organisasjonsform avhenger av at det gjøres noen prioriteringer i Stiftinga og peiles ut en langt tydeligere strategisk retning for institusjonen. Dette henger sammen med en vurdering av at Sff i dag har en for stor bredde i aktivitetene og har behov for å spisse innsatsen.

3.2.1 Modell 1 - Strategisk satsning på rådsfunksjonen

Denne modellen tydeliggjør rollene og endrer vektleggingen av de ulike organene i Stiftinga i dag. Her omprioriteres ressurser i stiftelsen, slik at rådets rolle som kulturpolitisk organ vektlegges i betydelig større grad enn i dag. Her vil koblingen mellom senter og råd også måtte styrkes i betydelig grad. For at en slik rolle skal kunne ivaretas, er det avgjørende at målrettede og betydelige ressurser settes av til rådet og deres arbeid.

Ved en slik modell vil det måtte gjøres prioriteringer knyttet til annen aktivitet ved Stiftinga. Sannsynligvis vil det innebære en nedprioritering av danseutdanningene og av forskningsarbeid som ikke er rettet mot utredningsarbeid for rådet. En annen mulig prioritering er å benytte mindre ressurser på arkivfunksjonen og heller prioritere et politisk initiativ for å overføre ansvaret for digitalisering og bevaring av arkivet til Nasjonalbiblioteket. Det siste alternativet forutsetter at en konkluderer med at arkivet på denne måten blir bedre ivaretatt, ettersom ivaretagelsen av dette arkivet anses som svært viktig. Omprioriteringene må gjøres for å frigjøre et minimum på en stilling, som får et faglig og faglig-strategisk ansvar for å følge opp vedtakene i rådet og bidra til å fremme rådets arbeid for folkemusikk og folkedans også mellom rådsmøtene.

Rådet vil videre ved en større prioritering av ressurser dit ha større anledning til å bestille utredninger som sørger for et kunnskapsbasert grunnlag for kulturpolitisk arbeid. Dette kan bestilles av eksterne eller utføres internt i senteret. Uavhengig av det må det settes av tydelige ressurser i dette tilfellet.

Denne modellen forutsetter også til dels at senterets direktør tar et fagpolitisk ansvar med å følge opp de prioriteringene som gjøres i rådet. Senteret må således ledes av en direktør med faglig kompetanse og egenskaper som bidrar til å styrke Sff som en aktiv kulturpolitisk aktør.

En styrking av rådets rolle vil, etter vår vurdering, også innebære et behov for å styrke den folkemusikk-faglige delen av senterets arbeid – fortrinnsvis igjennom en ansatt med førstekompetanse innen folkemusikk. Dette vil være viktig for å kunne løse utredningsoppgavene og faglige oppgaver for et råd innenfor både folkemusikk og folkedans. Andre kompetanseområder som kan være aktuelle for en strategisk satsning på rådsrollen er kompetanse/erfaring innenfor kulturpolitisk påvirkning.

Hovedgrepet i modell 1 er en prioritering av rådet som er betydelig større enn i dag. Samtidig er det også rene organisatoriske grep som kan tas innenfor en slik modell. Disse kan omtales som modell 1a og modell 1b, og skisseres i det følgende.

3.2.1.1 Modell 1a – Tilsvarende organer i stiftelsen som i dag

Én mulighet er å beholde de styrende organene som i dag, med et styre og et råd som har ulike roller. Her har styret det formelle arbeidsgiveransvaret for senteret, samtidig som rådet har et tydelig formulert mandat og klare rammer for de tjenestene som ytes fra senteret. Dette er presiseringer og klargjøringer som må tydeliggjøres innenfor en slik modell.

3.2.1.2 Modell 1b – Råd og styre slås sammen

Et annet alternativ er å slå sammen styre og råd. Her vil fremdeles representantene utgå fra representantskapsmøtet, men det er ikke noe separat styre og råd. Det kan tenkes at det nye styret utvides noe for å innlemme flere representanter fra miljøet, ettersom det skal fungere som et mer tydelig samordnende organ.

Ved en slik samling av styringsorganene i Stiftinga vil det være viktig å vurdere hvordan annen kompetanse kan tilknyttes styret, slik som juridisk eller økonomisk kompetanse for å sikre god langsiktig økonomisk drift. Selv om dette ikke er et utpreget funn i datainnsamlingen, vil utreder råde om at det vurderes om slik kompetanse bør vedtektsfestes uavhengig av organisasjonsform.

3.2.2 Modell 2 – Fagsenter for folkedans

I denne modellen er ikke Rådet for folkemusikk og folkedans lenger en del av Sff-systemet. Rådet vil i så tilfelle avvikles og styrerepresentanter må velges på en ny måte. Her overtar styret ansvaret for forvaltningen av støttemidlene som rådet fordeler i dag og kan velge hvorvidt dette skal delegeres til senteret eller overtas av andre miljøer. Senteret forholder seg utelukkende til styret, den strategiske retningen og vedtakene som fattes der.

Rådets funksjon som samordnende organ vil naturlig nok bortfalle i modell 2. Dermed må representantskapets funksjon omdefineres i vedtektene. Det må tas stilling til om en samordningsfunksjon skal ivaretas i Stiftinga. En samordningsfunksjon i denne modellen vil innebære å være en arena for debatt mellom de mange ulike organisasjonene i feltet, og ikke direkte interessepolitisk arbeid, slik som i modell 1.

En slik styringsmodell forutsetter at styret bør ta større strategisk lederskap for Stiftinga. Det er viktig med en slik samling av styringsorganene i Stiftinga at det vurderes hvordan annen kompetanse kan tilknyttes styret, slik som juridisk eller økonomisk kompetanse for å sikre god langsiktig økonomisk drift.

Senteret vil i denne modellen fortsette å ha et fagmiljø som er primært tilknyttet folkedans. Fagmiljøet kan potensielt bidra til utdanningstilbud innenfor eksisterende utdanningsløp ved ulike tilgrensende fagmiljøer, slik som ved Ole Bull akademiet. Videre vil senteret alene ha rollen som sakkyndig organ det er behov for dette utover ulike resolusjoner som kan fattes i representantskapsmøtet. Senteret ivaretar denne rollen til en viss grad også i dag, ved å tildele de «små og raske» støttemidlene til feltet, samt ved å ha en anerkjent faglig rolle knyttet til immateriell kulturarv.

Dersom samordningsformålet skal ivaretas, vil dette være igjennom representantskapsmøtet som styret vil ha ansvaret for å organisere. Da er det igjen er sannsynlig at styret vil delegere (deler av) dette til senteret. Dersom representantskapsmøtet får et samordningsansvar vil det være behov for å tydeliggjøre senterets rolle som ansvarlig for å yte administrative og faglige tjenester til representantskapsmøtet. Det vil være viktig å fremme representantskapsmøtet som en arena for debatt og samordning av feltet, samt gi innspill til styret. Videreføring av samordning forutsetter videre at det gis tydelige mandat fra representantskapsmøtet og at forankringen i miljøet fortsetter igjennom at styremedlemmene utnevnes herfra.

Ved en rendyrking av modellen, vil representantskapsmøtet kun ha funksjon som valgorgan for styret til Stiftinga. Dermed kan det være aktuelt å avvikle representantskapsmøtet og omgjøre

valgordningen til styret til en komité som oppnevnes etter gitte kriterier om representasjon for stifterne. Det siste vil kunne gi en tydeligere rendyrking av denne modellen.

3.2.3 Modell 3 – Senter underlagt UH-institusjon

En annen mulig modell for organiseringen fremover vil være at hele eller deler av Sff innlemmes som et senter underlagt en utdanningsinstitusjon. Her vil det vitenskapelige arbeidet og rollen som utdanner rendyrkes. En slik modell vil bety at Stiftinga som selvstendig organisasjon som i dag ikke vil kunne videreføres. Rådet og representantskapet kan potensielt videreføres som en fristilt del med et endret mandat og eventuelt som en separat ny stiftelse som viderefører samordningsfunksjonen for miljøet. Dette vil imidlertid kreve ressurser for å fungere på en hensiktsmessig måte. Alternativt legges rådet og representantskapet ned i sin nåværende form.

Ved en eventuell nedleggelse av råds- og representantskapsfunksjonene vil det være hensiktsmessig å undersøke hvordan helheten i feltet kan samordnes videre og hvem som kan forvalte støttemidlene Sff fordeler i dag. Samordningsfunksjonen kan eventuelt videreføres igjennom et samarbeidsforum med organisasjonene og institusjonene på feltet.

Fagmiljøet tilknyttet senteret vil i dette tilfellet innlemmes i en større UH-institusjon og det vil være et fagmiljø for folkedans. Det skyldes at folkedans er det fagmiljøet som er sterkest i Sff i dag og et stort flertall av aktørene løfter dette frem som det unike ved Sff sin kompetanse. Et slikt senter for folkemusikk er også en rolle som de fleste anser å være ivaretatt av andre miljøer.

Arkivet vil i dette tilfellet videreføres, men være tilknyttet den overordnede institusjonen, for eksempel på en lignende måte som Arne Bjørndals samling ved UiB.

Basert på det langvarige og gode faglige samarbeidet mellom senteret og institutt for dansevitenskap ved NTNU, fremstår NTNU som den mest nærliggende muligheten for en slik modell. Her er det imidlertid fremkommet tydelige signaler i prosjektet som tilsier at en innlemmelse der fremstår som lite sannsynlig. En vurdering av innlemmelse vil forutsette fullfinansiering av studiet, fagmiljøet og eventuelle andre utgifter. I tillegg bør det også inngå i Sff sin vurdering i hvilken grad det dansevitenskapelige miljøet som i dag eksisterer på NTNU vil være bærekraftig i lys av de overordnede føringene fra myndighetene om en reduksjon i små, sårbare fagmiljøer. En satsning vil forutsette et tydelig mandat fra myndighetene for å ivareta behovet for formalkompetanse innen undervisning og utøving av folkedans.

Således fremstår Ole Bull akademiet og Griegakademiet (UiB) som den mest aktuelle samarbeidspartneren for en slik innlemmelse. Et annet alternativ er også Universitetet i Sørøst-Norge og miljøet på Campus Rauland. Et annet alternativ er å gå i en retning som minner noe om Ole Bull akademiet sin tilnærming for folkemusikk, hvor en bidrar til en fordypning innenfor et bachelorprogram innen utøvende dans, da med Norges dansehøyskole eller Kunsthøgskolen i Oslo. De ulike alternativene bør imidlertid drøftes i lys av det faglige miljøet og et langsiktig perspektiv på det estetiske uttrykket for folkedansen. De ulike alternativene er basert på innspill fra aktørene

i miljøet, hvor flertallet altså løfter frem miljøet ved Ole Bull akademiet som mest aktuelt for samarbeid.

Innlemmelse i en UH-institusjon vil naturligvis innebære en videre utredning av det faglige miljøet stiftelsen går inn i og ikke minst en grundig vurdering fra den enkelte institusjons side. Trolig vil en slik innlemmelse kreve trygg finansiering for å være en attraktiv modell også for den UH-institusjonen som den skal innlemmes i. Dette krever en videre dialog med Kulturdepartementet og en vurdering av om deler av finansieringen skal komme igjennom Kunnskapsdepartementet eller andre finansieringskanaler.

3.3 Fordeler og ulemper ved alternative modeller

3.3.1 Fordeler og ulemper ved modell 1

Denne modellen har som målsetning at rådet for folkemusikk og folkedans skal være den viktigste samordnende institusjonen på feltet. Dette innebærer også at rådet tar sikte på å være en sterk kulturpolitisk aktør som bidrar aktivt i samfunnsdebatten og skal bidra med kunnskapsbasert argumentasjon for å bidra til å ivareta Sff sine formål.

Sff vil i denne modellen ha forutsetningene for å ta ansvaret for å samordne folkemusikk- og folkedansfeltet. Rådet vil være en ledende stemme som kan bidra til å fremme folkemusikk og folkedans i Norge fra et helhetlig perspektiv. Som en samordningsinstans vil rådet kunne ta strategiske retningsvalg på vegne av hele feltet og arbeide kulturpolitisk med å fremme det overfor myndigheter og andre.

Prioriteringen av rådsfunksjonen innebærer en nedprioritering av de øvrige aktivitetene i Stiftinga. For å sørge for at rådet får tilstrekkelig med ressurser vil de ikke kunne drive utdanning i det omfanget som det er målsettinger om i dag. Et utdanningstilbud innen folkedans er det imidlertid en omforent forståelse av at det er et behov for dersom man skal bedre kårerne for folkedansen i Norge. Dermed vil det i denne modellen være blant rådets oppgaver å arbeide politisk for å få gjennomslag for oppbyggingen av utdanningstilbud likt det senteret har holdt opp igjennom. Det må tas med inn i beregningen av en slik nedprioritering av utdanning at egeninntektene fra salg av undervisningstjenester i stor grad vil falle bort.⁸

En annen strategisk prioritering som er knyttet til denne modellen, er rollen Sff har for folkemusikk- og folkedansarkiv. Rådet kan i større grad være en stemme for at det må tas større nasjonalt ansvar for å ivareta og digitalisere og tilgjengeliggjøre folkemusikkarkivene og særlig arkivet som i dag ligger på Dragvoll. Her kan det for eksempel gis tydelige signaler om behovet for å at eierskapet fremdeles ligger hos fagfolk med den kompetansen som behøves for å arkivere og formidle materialet på en god måte, eller at det er behov for bistand fra større kompetansemiljø, slik som Nasjonalbiblioteket knyttet til selve digitaliseringsarbeidet, men at eierskapet til arkivet fremdeles bør ligge hos en faginstitusjon. Dersom en får gjennomslag for en slik retning, vil

⁸ Dette utgjorde i underkant av 80 tusen i 2017 og ingenting i 2016, ifølge årsmeldingen.

potensialet for å arbeide med tilgjengeliggjøring og formidling av arkivmaterialet bli vesentlig større enn i dag.

Samtidig som den store fordelen til en slik «rådsmodell» er at den har potensiale til å samordne innsatsen på en betydelig bedre måte enn hva som gjøres i dag, er også den sentrale ulempen at den er avhengig av at rådet lykkes med å samordne feltet på et strategisk overordnet nivå. Flere aktører i ulike roller fremhever at det er krevende å finne tydelige felles interesser i miljøet og det oppleves som at mange av aktørene fortrinnsvis fremmer sin egen organisasjon sine interesser. Det vil således være et krevende, men avgjørende arbeid for et styrket råd å finne en del felles holdepunkt for folkemusikk- og folkedansfeltet og få samlet kreftene, slik intensjonen er i Sff sine vedtekter.

Det kan også innvendes at en «rådsmodell» potensielt vil kunne få innvirkning på det vitenskapelige arbeidet ved Stiftinga. Her vil mer av arbeidet knytte seg til et utadrettet utrednings- og formidlingsarbeid som retter seg mot feltet og andre kulturpolitiske aktører, fremfor arkivforskning som i større grad har karakter som grunnforskning.

Videre er en mulighet i denne modellen å fristille Sff fra lokalene ved NTNU. Samlokaliseringen med NTNU når det gjelder administrative systemer (fortrinnsvis IT) og husleie, oppleves som uhensiktsmessig med tanke på kostnader og nytteverdi, men har gitt muligheter for omfattende faglig samarbeid. En fristilling og prioritering av rådsfunksjonen gjør det mulig å utrede mer kostnadseffektive og hensiktsmessige administrative løsninger.

3.3.1.1 Særlig om modell 1a – Tilsvarende organer som i dag

En vektlegging av rådet løser ikke uten videre utfordringene knyttet til forståelsen av roller og ansvarsområde mellom særlig rådet, styre og senteret. Dermed forutsetter denne modellen en tydeliggjøring av roller, mandat og ressursbruk særlig med tanke på forholdet mellom råd og senter.

3.3.1.2 Særlig om modell 1b – Råd og styre slås sammen

En sammenslåing av råd og styre vil gi en mer enhetlig og tydelig styringsstruktur som vil tydeliggjøre at det strategiske ansvaret for Sff ligger hos denne utvidede styret med rådsfunksjon. Trolig vil dette redusere rollekonfliktene som finnes i Sff i dag og bidra til å tydeliggjøre ansvarsforhold overfor miljøet ellers. Samtidig innebærer dette at det utvidede styret vil ha arbeidsgiveransvaret for senteret og utfordringer knyttet til dette vil potensielt kunne ta oppmerksomhet fra det fagpolitiske og mer strategiske arbeidet.

Tabell 3-1 Konsekvenser av modell 1

Temaområde	Konsekvenser
Målsetting	<ul style="list-style-type: none"> • Vektlegging av rådsfunksjonen som et nasjonalt fagpolitisk organ • Strategisk satsning på politisk påvirkning for å fremme folkemusikk og folkedans
Organisasjon	<ul style="list-style-type: none"> • Styret prioriterer en betydelig andel av Stiftingas ressurser til rådsfunksjonen • Rådet får et tydelig dedikert faglig sekretariat i senteret og/eller lyser ut utredningsoppdrag til eksterne FoU-miljø (enten rådsfunksjonen flyttes til styret eller holdes adskilt, ref. modell 1a og 1b) • Vedtektsendringer formaliserer rådets styrkede rolle
Praksis og måloppnåelse	<ul style="list-style-type: none"> • Sff er ikke lenger enn utdanner, men rådet arbeider politisk med å opprette folkedansutdanning • Senteret har som en sentral oppgave å være faglig sekretariat og drive utrednings- og formidlingsarbeid for senteret. Fagpolitisk arbeid får en større rolle for senteret enn «grunnforskning» på arkivmaterialet. • Det tas sikte på ekstern, nasjonal bistand til bevaring og digitalisering av arkivmaterialet

3.3.2 Fordeler og ulemper ved modell 2

Denne modellen har som hovedhensikt å tydeliggjøre styringsstrukturen i Stiftinga og samtidig bevare den bredden av aktiviteter som drives i dag. Et av premissene for denne endringen er at rådet i dag befinner seg i en mellomposisjon hvor de ikke fungerer på en hensiktsmessig måte. Hovedfordelen med en endring i styringsstrukturen i stiftelsen er at senteret får en tydeliggjøring av de strategiske prioriteringene igjennom at de kun har et styrende organ å forholde seg til. Styret kan gi tydeligere strategiske prioriteringer for senterets arbeid og i større grad bidra til en effektiv drift i det daglige.

Modellen har det potensialet at den igjennom tilknytningen fra representantskapsmøtet sikrer tilhørigheten til feltet, samtidig som senteret i større grad kan styres strategisk og senterledelsen ikke må forholde seg til to ulike organ som de i utgangspunktet skal betjene. Samtidig vil samordningsfunksjonen som tradisjonelt har ligget til rådet, i stor grad falle bort. Det er derfor uvisst i hvilken grad rollen til Sff som det samordnende organet for feltet kan videreføres på en tilstrekkelig god måte. Samtidig er dette formål som ikke løses godt innenfor dagens organisering heller.

Det krever altså godt styrearbeid og større involvering både fra senteret, og fra organisasjonene i feltet for å gjenreise representantskapsmøtetets rolle som en viktig arena for å diskutere folkemusikkens og folkedansens situasjon i samfunnet. En viktig oppgave vil da være å legge til rette for åpen debatt om strategiske veivalg for feltet fremover.

Dersom man velger en rendyrking av modellen med fagsenter, vil samordningsfunksjonen til Sff bortprioriteres. Rendyrkingen vil samtidig gi enda bedre forutsetninger for senteret med tanke på å satse mot å bli det ledende fagmiljøet på folkedans og immateriell kulturarv i landet og ivaretagelsen av arkivet.

Tabell 3-2 Konsekvenser av modell 2

Temaområde	Konsekvenser
Målsetting	<ul style="list-style-type: none"> • Prioritering av Sff som et nasjonalt fagsenter og det vitenskapelige arbeidet ved senteret
Organisasjon	<ul style="list-style-type: none"> • Rådet legges ned og samordning av miljøet skjer kun igjennom representantskapsmøtet • Senteret får ett tydelig styrende organ i styret • Vedtektsendringer justeres med tanke på representantskapsmøtets rolle og formål
Praksis og måloppnåelse	<ul style="list-style-type: none"> • Sff vektlegger folkedans og arbeider som en utdanner for feltet i samarbeid med UH-institusjoner – fortrinnsvis i form av kurs og etter- og videreutdanninger på 30 studiepoeng eller mindre • Senteret driver i stor grad som en akademisk virksomhet med forskning og utdanning (foruten Bygda dansar-prosjektene) • Arkivet driftes og utvikles av senteret – også på lenger sikt

3.3.3 Fordeler og ulemper ved modell 3

Dersom hele eller deler av dagens stiftelse går inn for å opprette et formalisert samarbeid med en universitets- eller høyskoleinstitusjon, som et senter eller en lignende uavhengig organisering, vil mulighetene for å utvikle og drive utdanningsløp kunne bedre seg. Allikevel har modell 3 få tilhengere blant informantene i denne utredningen.

Det er en betydelig bekymring blant informantene i hvilken grad arkivet vil bli ivaretatt dersom det innlemmes i særlig et større universitetssystem. Mange peker på at folkemusikkarkivet som var på UiO ble sendt til Nasjonalbiblioteket, som så overtok dette. En slik utvikling er det relativt få av informantene som ønsker seg. Forvaltningen og formidlingen av arkivet kan formelt fortsette fra senteret også etter en innlemming i en UH-institusjon. Men eierskapet vil ikke være til en selveiende stiftelse slik som i dag. Dermed vil det være viktig å sørge for et tydelig ansvar for forvaltningen av arkivet og sikre ivaretagelsen ved en slik organisatorisk innlemmelse.

Ved en innlemmelse i en UH-institusjon, vil senteret ikke lenger kunne drive fagpolitisk arbeid slik som i dag. Et eventuelt fristilt råd og representantskap vil potensielt kunne gjøre dette, men som beskrevet tidligere i rapporten vil dette avhenge av tilstrekkelig ressurser for å gjøres på en hensiktsmessig måte. Utreder vurderer at dette trolig vil være avhengig av en økt finansiering for å være en hensiktsmessig vei å gå.

Finansieringen av stiftelsen kommer i dag fra Kulturdepartementet. Stiftelsen er avhengig av gode argumenter for at formålet best er ivaretatt igjennom innlemmelse, for å sikre fremtidig finansiering.

Gjennomgående er denne modellen avhengig av (mange) andre aktører før det vil kunne bli en realitet. Dermed kreves et godt strategisk arbeid som er vel forankret i feltet og stiftelsen.

Tabell 3-3 Konsekvenser av modell 3

Temaområde	Konsekvenser
Målsetting	<ul style="list-style-type: none"> • Tydelig prioritering av rollen til Sff som utdanner og senteret som forskningsmiljø • Ingen fagpolitisk uavhengig rolle
Organisasjon	<ul style="list-style-type: none"> • Arbeider for innlemming i relevant UH-institusjon • Finansiering av stiftelsen avklares i dialog med departement (Kultur- og/eller Kunnskapsdepartement) • Mister selvstendigheten som stiftelse
Praksis og måloppnåelse	<ul style="list-style-type: none"> • Usikkerhet knyttet til arkivets fremtid. Avhengig av aktuell institusjon • Senteret arbeider aktivt med forskning og får betydelig større mulighet til å etablere og opprettholde utdanningsløp

3.4 Oppsummering og veien videre

De ulike modellene representerer ulike prioriteringer i stiftelsen som i stor grad hører sammen med de dilemmaene og utfordringene som er skissert tidligere. Særlig rådets rolle må avklares og prioriteres opp eller bort, slik utreder ser det, for å få en effektiv organisasjonsform. Dersom det prioriteres vekk, åpner dette for å videre styrke fagmiljøet innen folkedans og en større prioritering av det arbeidet som gjøres ved senteret i dag.

Modell 1 vektlegger en mer kulturpolitisk rolle for Stiftinga fremover enn de to andre. Det vil avhenge av en enighet i Sff om at dette er det beste virkemiddelet for å få gjennomslag for ulike målsetninger på lenger sikt, herunder folkedansutdanning og ivaretagelse av arkivet. Modell 2, som er en fagsentermodell, er først og fremst en forenkling av dagens struktur som gir større rom for strategisk styring på sikt. Denne vil trolig samtidig innebære en vektlegging av vitenskapelig arbeid, særlig knyttet til arkivet og folkedansen, noe som medfører et behov for tydelig prioritering i denne retningen. Modell 3 har få tilhengere blant informantene, ettersom den medfører stor usikkerhet for arkivet og innebærer trolig en avvikling av samordningsfunksjonen til Stiftinga.

3.4.1 Oppsummering av hovedpoeng i utredningen

- *Rådet bør prioriteres eller avvikles.* En av de tydeligste konklusjonene i intervjumaterialet og som alle aktører stort sett er enige i, er at rådet, slik det fungerer i dag ikke er tilstrekkelig. Det er avhengig av en prioritering av ressurser, dersom det skal være hensiktsmessig å videreføre dette.

- *Arkivet må bevares.* Det unike arkivet som forvaltes av Sff, omtales som et av Nord-Europas største tradisjonsdans- og musikkarkiv. Alle aktørene i miljøet er opptatt av at en finner en bærekraftig løsning på hvordan man ivaretar dette og bruker det til formidling i større grad enn i dag. Funnene i utredningen tyder på at det krever større kapasitet og et større kompetansemiljø enn hva Stiftinga har i dag. Dermed er det behov for en strategisk retning for å ivareta dette på lengre sikt.
- *Utdanningstilbud i folkedans er ønsket, men er avhengig av et større fagmiljø.* Utvikling av et utdanningstilbud vil innebære at UH-institusjonen innehar hoveddelen av kompetansen som kreves. Det fremstår som lite sannsynlig at Sff skal være den sentrale faglige part i utviklingen av nye utdanningstilbud utover 30 studiepoeng. Samtidig hevder flere aktører at det ikke i dag eksisterer fagmiljøer andre steder med den nødvendige kompetanse til å drive en folkedansutdanning. Sff bør dermed spørre seg selv hvorvidt det fremstår realistisk å bygge et stort nok fagmiljø i Trondheim sammen med NTNU på lang sikt for å ivareta de verdiene en slik folkedansutdanning er ment å ivareta, eller om mulighetene for å få til en slik utdanning er bedre ved en annen institusjon med større tilgrensende fagmiljø, som andre danseutdanninger eller folkemusikkutdanninger.
- *Behov for en tydelig strategisk retning.* Det er behov for sterkere faglig og strategisk ledelse ved stiftelsen. Miljøet opplevde senteret som en betydelig stemme tidligere, men nå er det mange som opplever at senteret i for liten grad kommuniserer med feltet.

3.4.2 Veien videre

De overordnede dilemmaene som ble drøftet innledningsvis i kapittelet, er det tydelig ulike meninger om internt i feltet. Noe av utfordringen slik utreder ser det, er at det i liten grad blir tatt tydelige strategiske valg i Stiftinga i dag. Dette gir igjen rom for diskusjon og debatt i miljøet. Det er behov for å fremme slike overordnede strategiske valg for Stiftinga, og folkemusikk- og folkedansfeltet for øvrig, slik at det kan utledes en debatt i feltet om de overordnede strategiske målene en skal arbeide for.

De tre modellene som er skissert under delkapittel 3.2, representerer i så måte også ulike strategiske retninger for Sff, som på hver sin måte tar sikte på å imøtekomme noen av de utfordringene som er beskrevet i kapittel 2 og modell 0. Modell 1 og 2 representerer et sentralt dilemma om prioriteringen av rådet som samordningsorgan for feltet eller ikke. Denne prioriteringen vil ha konsekvenser for andre oppgaver og aktiviteter i Stiftinga. Modell 3 er avhengig av videre arbeid for å avklare aktuell institusjon for innlemmelse og vurdering av fagmiljøet. Dermed er det naturlig at dersom Sff vil satse på modell 3, vil modell 2 være det første steget. Dette er også en gjennomgripende organisasjonsendring som har betydelige konsekvenser som bør utredes videre dersom dette anses som det strategisk mest formålstjenlige på sikt.

Det finnes god kunnskap om de ulike utfordringene norsk folkemusikk og folkedans står overfor fremover, som fremkommer av intervjuene. Utfordringsbildet er relativt omforent, riktignok med

noen unntak; folkedansen oppleves å ha betydelige utfordringer, mens de fleste er enige om at den norske folkemusikken har blitt styrket de senere tiårene. Det gjøres mye godt arbeid enkeltvis, men mange gir tilbakemeldinger om at folkedansen på et overordnet nivå ikke er nevneverdig bedre stilt i dag enn den var da den ved årtusenskiftet ble omtalt som å være «i krise»⁹.

Utfordringsbildet for folkedansens del er også supplert og oppdatert igjennom en utredning i 2012¹⁰ som også tar innover seg større megatrender. Den utredningen legger stor vekt på at myndighetene har ansvar for å ta folkedansen opp og frem. Samtidig er den i liten grad blitt fulgt opp av strategisk arbeid for å fremme denne problemstillingen og de konkrete behovene overfor myndighetene.

Ut fra dette overordnede utfordringsbildet bør forholdene ligge til rette for at Sff formulerer strategiske langsiktige målsettinger som prioriteres i arbeidet for å *fremme, verne og videreføre norsk folkemusikk og folkedans*. Det bør også gjøres tydelige prioriteringer knyttet til hvordan en skal arbeide, overordnet sett, for å lykkes med disse målsettingene. Situasjonen i dag bærer i stor grad preg av at det i liten grad tas faglig og strategisk lederskap i Stiftinga, noe som gjør at samordningsfunksjonen til Stiftinga ikke ivaretas på en tilstrekkelig måte.

⁹ Arnestad, G. (2001) *"Men vi skal koma i hug at tradisjonen alltid vert oppløyst og omskapt"* Oslo: Kulturrådet.

¹⁰ Bjerkem, J. E. (2012) *Dansearven*.